

Vilje
gir vekst

Regional kulturplan for Rogaland 2015-2025

Vedtatt i fylkestinget 21. april 2015

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

Del 1**Hovedkapitler**

1.	Innledning	s. 3
1.1.	Bakgrunn	
1.2.	Om planprosessen	
1.3.	Strukturen i dokumentet	
1.4.	Rammer for planarbeidet	
2.	Hovedutfordringer i kultur-Rogaland	s. 8
	-Kulturbegrepet	
	-Tilgang til kulturopplevelser	
	-Mobil kultur eller mobilt publikum?	
	-Kulturøkonomi	
	-Kulturens funksjon	
	-Overordnede mål for kulturpolitikken i Rogaland fylkeskommune	
3.	Kunstfeltet i Rogaland	s. 22
3.1.	Visuell kunst	s. 28
3.2.	Dans	s. 32
3.3.	Teater	s. 35
3.4.	Litteratur	s. 37
3.5.	Film	s. 40
3.6.	Musikk	s. 42
4.	Kulturarv i Rogaland	s. 47
5.	Idretten i Rogaland	s. 58
6.	Frivilligheten i Rogaland	s. 68
7.	Kulturdeltakelse og mangfold – prioriterte målgrupper	s. 73
8.	Kultur som næring i Rogaland	s. 84
9.	Rogaland som internasjonal kulturregion	s. 86
10.	Kulturarenaer i Rogaland	s. 87
11.	Referanser	s. 92

1. Innledning

1.1. Bakgrunn for planen

Fylkestinget vedtok Strategisk kulturplan 2004-2007 i september 2003. Denne var begrenset til å omhandle kunstfeltet. Planperioden ble satt til å vare ut 2007. Høsten 2010 vedtok fylkesutvalget, sak 105/10, at Strategisk kulturplan skulle revideres.

Det foreliggende plandokumentet er utarbeidet som en regional plan etter retningslinjer fra § 8 i Plan- og bygningsloven (PBL). I følge § 8-1 i PBL sies det at «Regional plan skal legges til grunn for regionale organers virksomhet og for kommunal og statlig planlegging og virksomhet i regionen.» Planen vil omhandle fylkeskommunens rolle i kulturpolitikken i Rogaland, og primært gi føringer for hvordan Rogaland fylkeskommune plasserer seg i forhold til lokale og statlige aktører på kulturfeltet med henblikk på strategier og prioriteringer. Regional kulturplan for Rogaland inneholder ikke en arealdel.

Den politiske styringsgruppen for planarbeidet har bestått av gruppelederne i Regional- og kulturutvalget, samt gruppelederne i partier som ikke er representert i dette utvalget:

Tone Brandtzæg, H

Hilde Gunn Bjelde, AP

Pål Morten Borgli, FrP (Leder)

Per Kåre Foss, KrF

Alf Henning Heggheim, SP

Brit Kvassheim / Gro Skartveit, V (Nestleder)

Rune Tvedt, SV

Terje Larsen, Uavhengig

Regional kulturplan for Rogaland omfatter visuell kunst, scenekunst, musikk, det audiovisuelle feltet, litteratur, idrett, kulturarv og det frivillige organisasjonslivet. Planens virkeperiode er 2015-2025.

1.2. Om planprosessen

Planprosessen ble startet våren 2013, og planprogrammet ble vedtatt i fylkesutvalget 17.09.13.

Fra høsten 2013 til mars 2014 er det gjennomført møter med kulturaktørene i fylket. Det ble gjennomført to fellesmøter med fokus på felles plantema; ett i sørfylket og ett i nordfylket. Videre er det gjennomført fagspesifikke innspillmøter for feltene idrett, kulturarv, visuell kunst, dans, teater, litteratur og musikk. Samlingen for kultursjefene i Rogaland høsten 2013 hadde Regional kulturplan som tema. Utfordringsbildet i de enkelte kapitlene er basert på innspill på møtene. I tillegg har både kulturavdelingen og de andre avdelingene i fylkeskommunen blitt konsultert underveis i planarbeidet.

I mars 2014 reiste den politiske styringsgruppen på studietur til Aberdeen og Aberdeenshire. Her ble det sett på ulike tiltak innen kultur og næring, kultur og stedsutvikling og kulturarv. Det ble også gjennomført møter med politikere og administrasjon i Aberdeen og Aberdeenshire.

1.3. Strukturen i dokumentet

Planen er delt inn i fire deler. Først en gjennomgang av fylkeskommunens rolle i kulturpolitikken, inkludert hovedmål for Regional kulturplan. Deretter følger en gjennomgang av status innenfor de kulturfeltene som fylkeskommunen har ansvar for, inkludert utfordringer og strategier. Videre tar planen for seg tema som går på tvers av de enkelte kulturfelt. Handlingsprogrammet utgjør siste del av planen og er et eget dokument. Flere av forslagene som er innarbeidet i planen forutsetter endringer av de nåværende tilskuddsordninger, stipendordninger og priser. En samlet oversikt over disse er tatt med i vedlegg 1.

1.4 Rammer for planarbeidet

1.4.1. Lovpålagte oppgaver

Rogaland fylkeskommunes oppgaver innen kulturfeltet er definert gjennom lover, politiske vedtak og inngåtte avtaler med statlige myndigheter, kommuner og institusjoner. Omfanget til oppgavene avklares gjennom skjønn og innarbeidet praksis. De viktigste lover som regulerer fylkeskommunens ansvar innen kulturfeltet er:

- Lov om offentlige styresmakters ansvar for kulturvirksomhet, kulturloven
Kulturbegrepet i henhold til kulturloven forstås som å:

- «a. skapa, produsera, utøva, formidla og distribuera kunst- og andre kulturuttrykk,
- b. verna om, fremja innsikt i og vidareføra kulturarv,
- c. delta i kulturaktivitet,
- d. utvikla kulturfagleg kunnskap og kompetanse»

Fylkeskommunenes lovpålagte ansvar sammen med kommunene er å sørge for «...økonomiske, organisatoriske, informerende og andre relevante verkemiddel og tiltak som fremjar og legg til rette for eit breitt spekter av kulturverksemd regionalt og lokalt.»

Alle tre forvaltningsnivåene har et felles ansvar for:

- «a. at kulturlivet har føreseielege utviklingskår,
- b. å fremja profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbodet og leggja til rette for deltaking i kulturaktivitetar,
- c. at personar, organisasjonar og institusjonar har tilgang til informasjon om ordningar med økonomisk støtte og om andre verkemiddel og tiltak.»

Loven sier ikke noe om omfanget av det offentliges økonomiske forpliktelser.

- Plan- og bygningsloven

Kulturfeltet slik det er inkludert i Regional kulturplan for Rogaland kan kobles til følgende oppgaver og hensyn jf. Plan- og bygningslovens § 3.1, a, b, d, e og f:

- «a) sette mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommuner og regioner, avklare samfunnsmessige behov og oppgaver, og angi hvordan oppgavene kan løses

- b) sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer
- d) legge til rette for verdiskaping og næringsutvikling
- e) legge til rette for god forming av bygde omgivelser, gode bomiljøer og gode oppvekst- og levekår i alle deler av landet
- f) fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet»

Videre:

«Planleggingen skal fremme helhet ved at sektorer, oppgaver og interesser i et område ses i sammenheng gjennom samordning og samarbeid om oppgaveløsning mellom sektormyndigheter og mellom statlige, regionale og kommunale organer, private organisasjoner og institusjoner, og allmennheten.»

Regional kulturplan for Rogaland legger opp til en arbeidsdeling mellom lokalt, regional og nasjonalt nivå gjennom en avklaring av fylkeskommunens ansvarsområde og prioriteringer (innen offentlig kulturpolitikk).

- Lov om kulturminner + diverse forskrifter, bl.a. om nydyrking.
- Lov om folkebibliotek, vedtatt juni 2013

§ 6. Generelt

Fylkeskommunen skal ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling, herunder gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål.

Fylkeskommunen kan opprette avtaler om felles bibliotekdrift og lånesamarbeid med en eller flere kommuner.

§ 7. Kompetanse

Fylkeskommunen skal ha bibliotekfaglig kompetanse på ledernivå til å gjennomføre fylkeskommunale bibliotekoppgaver. Departementet gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav.

- Forvaltningsloven
- Lov om pengespill (Fylkeskommunen er med hjemmel i kgl.res. av 3. april 1987 bemyndiget til å foreta fordeling av de spillemidler som hvert år stilles til disposisjon for bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet)

Andre lover som legger føringer for fylkeskommunens arbeid generelt:

- Folkehelseloven

Kulturpolitikk er i en viss forstand også folkehelsepolitikk, samtidig som en innenfor kulturfeltet potensielt kan stille spørsmål ved og problematisere det meste, inkludert folkehelsepolitikken. Det kritiske engasjement som kulturuttrykk kan fremme kan også i høyeste grad kobles opp mot sentrale begreper innen folkehelsepolitikken som myndiggjøring, og kultur er også grunnleggende i forhold til opplevelsen av tilhørighet, historisk identitet, samhold, deltakelse og søken etter mening gjennom å sette livet i perspektiv.

- Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven

Gitt fylkeskommunens ansvar for de videregående skolene er Lov om opplæring også viktig i et kulturperspektiv.

For andre sentrale føringer vises til referanselisten.

1.4.2. Regionale føringer

Det er videre utarbeidet et sett av plandokumenter for Rogaland fylkeskommune som legger føringer for arbeidet med en regional kulturplan. De viktigste av disse er:

- Regional planstrategi i Rogaland 2013-2016
- Fylkesplan for Rogaland 2006-2009
- Regionalplan for museum
- Fylkesdelplan for Universell utforming
- Regionalplan for et inkluderende samfunn
- Strategiplan for Den Kulturelle Skolesekken 2013-2016
- Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK)
- Regionalplan for folkehelse
- Regionalplan for bibliotek

I tillegg til dette er arbeidet med planen basert på relevante politiske vedtak de siste år i de fylkeskommunale utvalg.

2. Hovedutfordringer i kultur-Rogaland

Kulturbegrepet

Kulturbegrepet er knyttet til det å dyrke, utdanne, oppdra og foredle. Den kulturelle aktiviteten skal bidra til å ta vare på, videreutvikle og foredle de ressurser og aktiviteter som menneskene omgir seg med og bruker, alene og i samspill med andre.

Kultur handler om kvaliteter i livet vi lever. Kultur er uttrykk for grunnleggende menneskelige behov, og er et hovedelement i utviklingen av enkeltmennesket og samfunnet. Ulike kulturelle uttrykk representerer speilbilder av samfunnsutviklingen og gir grunnlag for refleksjon over fortiden og samtiden og muliggjør nye måter å tenke på i framtiden. Kulturen har en grunnleggende samfunnsrolle i det å utfordre og sette vante tenkemåter i perspektiv og stimulere til kreativitet innen alle samfunnsområder. Som Kulturutredningen 2014 sier det, er «et rikt og variert kulturliv en garantist for et levende demokrati og for ivaretagelse av ytringsfriheten».

Gjennom den regionale kulturplanen ønsker Rogaland fylkeskommune å formulere målsetninger og prioriteringer for fylkeskommunens bidrag til kultur- og idrettsfeltet i fylket. Dette blir fulgt opp med egne handlingsprogram for de enkelte kulturområder. Arbeidet med en ny regional kulturplan er basert på en kontinuitet med utgangspunkt i den nåværende strategiske kulturplanen. I denne var det formulert følgende visjon: *I Rogaland skal kultur brukes som et aktivt virkemiddel i utviklingen av fylket ved at:*

- *Alle i Rogaland skal ha tilgang til kulturopplevelser i et bredt spekter og med høy kvalitet*
- *Utøvere skal ha arenaer både til å skape og formidle ulike kulturuttrykk*
- *Kultur skal bidra til å synliggjøre Rogaland også utenfor landets grenser*
- *Kultur skal bidra til at mennesker får uttrykke sin egenart*
- *Kultur skal bidra til at menneskene utvikler fellesskap og samfølelse*

Gjennom en omfattende medvirkningsprosess har hele kultur-Rogaland blitt invitert til å bidra med innspill til både visjon og konkrete mål og tiltak. Langt på vei er den

eksisterende visjon fremdeles anvendelig, men på de 10 årene som har gått, har kultur-Norge og Rogaland utviklet seg på en måte som krever endringer.

En vesentlig endring knyttet til det utvidete kulturbegrepet er de krav som er lagt inn i den nye Plan- og bygningsloven om at fylkeskommunen skal bidra til å «a) sette mål for den fysiske, miljømessige, økonomiske, sosiale og kulturelle utviklingen i kommuner og regioner, avklare samfunnsmessige behov og oppgaver, og angi hvordan oppgavene kan løses. b) sikre jordressursene, kvaliteter i landskapet og vern av verdifulle landskap og kulturmiljøer» PBL § 3.1.

Forenklet kan vi si at kultursektoren tillegges et betydelig ansvar for å sikre bo- og livskvalitetene gjennom bestemmelsene som legges inn i kommuneplaner og reguleringsplaner. For bygningsvernets del betyr det at en både skal ta vare på verdifulle bygninger og bygningsmiljø, og dessuten bidra til at nye bygninger og bygningsmiljø oppfyller våre forventninger til bo- og livskvalitet. For det øvrige kulturfeltet vil det også være viktig å følge opp kommunale planstrategier, kommuneplaner og sektorplaner innen kultur- og idrettsfeltet gjennom samordnete uttalelser.

Tilgang til kulturopplevelser

Som europeisk kulturhovedstad i 2008 opplevde Stavanger og Rogaland en kulturell vitalisering som ikke minst bidro til å styrke samarbeidet mellom ulike kulturaktører. Arrangementene viste også potensialet som lå i å bruke nye arenaer til kulturopplevelser. Styrken for mange av arrangementene var at mer enn halvparten foregikk utenfor Stavanger. Dermed ble store deler av fylket invitert til å delta som aktører eller publikum. Samarbeid mellom profesjonelle og amatører var i mange tilfeller en nødvendighet for å gjennomføre store arrangement. Samtidig var også en betydelig frivillig innsats nødvendig som supplement til offentlige og private ressurser. Ingenting av dette var nytt, men 2008 bidro til å styrke samarbeidsrelasjonene mellom kulturaktørene i fylket. Både utøvere og publikum fikk også anledning til å ta del i kulturopplevelser av høy kvalitet.

I etterkant av 2008 kan det hevdes at pendelen har svingt tilbake til det som var tilstanden før kulturhovedstadsåret. En vurdering av kulturbudsjetter og aktiviteter vil

langt på vei kunne stadfeste dette, men i medvirkningsmøtene kom det klart til uttrykk forventninger om at viktige ambisjoner og aktiviteter fra 2008 burde hentes fram og være ledetråder for ambisjonene det neste tiåret.

For Rogaland fylkeskommune er det viktig at alle innbyggerne i fylket har tilgang til kulturuttrykk av høy kvalitet, uavhengig av om en bor i en kommune med mange eller få innbyggere. De store bykommunene er viktige drivkrefter både som tilholdssted for større kulturinstitusjoner og er ofte bedre i stand til å fremme smale kulturuttrykk med mer begrenset publikumspotensial. Samtidig har de kommuner med få innbyggere potensiale gjennom samarbeid, og ved eksempelvis å ta i bruk naturen som kulturarena, til å fremme kultur av høy kvalitet. Kommende kommune-sammenslåinger vil kunne endre dette bildet.

En del av disse ambisjonene finner en også støtte for i den nasjonale Kulturutredningen 2014. Denne ble lagt fram våren 2013 og inneholder en grundig analyse av status og ambisjoner innenfor kultursektoren. I høringsuttalelsen fra Rogaland fylkeskommune ble det bl.a. framhevet at en stilte seg særlig positiv til følgende forslag i utredningen:

- Større fokus på kulturelt innhold og kunstnerisk kvalitet og mindre på infrastruktur.
- Nasjonal styrking av biblioteksektoren
- Styrking av dialogen mellom det statlige forvaltningsnivå, primært kulturdepartementet og kulturrådet, og fylkeskommunene.
- Statlig evaluering av museumsreformen og økt vektlegging av museenes samfunnsrolle og samlingsforvaltning.
- Frivillig innsats er viktig å ivareta for å sikre et bredt engasjement og deltakelse i kultursektoren. Vi vil derfor støtte at det utarbeides en utredning av status og nye strategier for tilrettelegging og stimulering til frivillig innsats.

Mobil kultur eller mobilt publikum?

Kulturbrukerundersøkelsene for Nord-Jæren har de siste årene kartlagt hvordan innbyggerne i Sandnes, Sola, Randaberg og Stavanger benytter seg av

kulturtilbudene i de fire kommunene. Tilbudene i egen kommune er hyppigst brukt, men undersøkelsen viser at det er stor mobilitet på tvers av kommunene for bruk av tilbudene i større kulturinstitusjoner eller friluftsområder. Denne mobiliteten vil i Rogaland ikke bli mindre når flere av de store samferdselsprosjektene blir ferdigstilt det neste tiåret. For fylket vil det være naturlig å ta dette med i vurderingene når prioriteringen av nye kulturarenaer skal foretas.

Stavanger konserthus er et eksempel på en slik prioritering. En tilsvarende investering vil ikke være mulig andre steder i fylket og som arena og musikalsk kraftsenter må den benyttes av hele fylket. En av utfordringene blir da hvordan en skal gjøre kompetansen tilgjengelig for hele fylket.

Rogaland Teater er i ferd med å utforme konkrete planer for et tilsvarende senter for scenekunst i Stavanger. Noen annen lokalisering av teateret er vanskelig å tenke seg i den prosessen som nå pågår. Det kan imidlertid være aktuelt å drøfte muligheten for å plassere andre fylkesarenaer andre steder, f.eks. i Haugesund eller Sandnes.

Det er utarbeidet en egen Regionalplan for museum hvor Rogaland fylkeskommune har definert sin rolle og sine prioriteringer. I denne har fylket tatt ansvar for fem regionmuseer i tillegg til Norsk Oljemuseum. Med en endring av kommunestruktur og transportnett kan det være aktuelt å drøfte arbeidsfeltet for regionmuseene på ny.

En tilsvarende problemstilling har også blitt reist i den regionale bibliotekplanen. Her blitt det sterkt tatt til orde for å utvide samarbeidet mellom de kommunale folkebibliotekene. En endring av kommunestrukturen vil aktualisere nye organisatoriske løsninger også på dette kulturområdet. I den foreliggende planen er det ikke spekulert i framtidige kommunesammenslåinger, men denne prosessen vil aktualisere behovet for å foreta justeringer av prioriteringer og retningslinjer.

Kulturøkonomi

Det er vanskelig å gi en eksakt beskrivelse av hvordan mangfoldet av kulturaktiviteter blir finansiert i Rogaland. Tallene fra de offentlige bidragsyterne kan hentes ut av nasjonal statistikk, men vi har ikke tilsvarende informasjon om tilskudd fra sponsorer, gaver, dugnadsinnsats, medlemskontingent og inntekter fra salg av billetter, gaver, servering osv.

For Rogaland fylkeskommune sin del er tilskuddene normalt betinget av at institusjonen, organisasjonen eller aktiviteten skal ha en regional karakter. Med det mener en at den skal foregå i minst fire kommuner og at de berørte kommuner skal være økonomiske bidragsytere. For større institusjoner og arrangement gis det også statlig støtte.

I en kartlegging for vestlandsfylkene har Georg Arnestad påvist at kommunene i Rogaland er dem som samlet sett yter mest til kulturaktiviteter i egen kommune. Idrett er den kultursektoren som får størst bidrag og dette omfatter både drift og investering i bygg og anlegg. Det er også på dette området at veksten i tilskudd har økt mest.

Fylkeskommunale netto driftsutgifter pr innbygger til kultur (KOSTRA, 2013)¹

Kulturfelt	Rogaland	Hordaland	Sogn og Fjordane	Møre og Romsdal	Landet, uten Oslo
Bibliotek	6	16	63	38	33
Museum	81	95	132	97	84
Kunstformidling	71	77	87	135	81
Kunstproduksjon	9	0	95	-1	23
Idrett	0	33	- 55	-23	23
Andre kulturaktiviteter	86	65	153	10	52
Sum	253	285	474	255	296

Når det gjelder fylkeskommunale bidrag til kultur er situasjonen motsatt, Rogaland er det fylket på Vestlandet som bruker minst på kultur pr. innbygger. Denne tendensen er enda tydeligere for investering i kulturbygg.

I 2014 brukte Rogaland fylkeskommune til sammen 110 millioner kroner innenfor sitt kulturbudsjett til kulturaktiviteter. I tillegg kommer administrasjonskostnader.

¹ Det gjøres oppmerksom på at fylkeskommunene rapporterer ulikt til KOSTRA, noe som medfører at det kan være vanskelig å gjøre direkte sammenlikninger mellom fylkeskommuner.

Fylkeskommunen forvaltet i tillegg et nesten like stort statlig tilskudd til deler av kultursektoren. I tillegg går det betydelige statlige tilskudd direkte til større institusjoner og festivaler. Innenfor de største kulturfeltene ser fordelingen i 2014 slik ut:

OMRÅDE	RFK	STATLIG TILSKUDD
Allment kulturarbeid mm	2 900 000	
Bibliotek og litteratur	2 200 000	
DKS og UKM	1 300 000	20 200 000
Festivaler	3 600 000	
Film	7 700 000	7 000 000
Foreninger og lag	8 300 000	1 100 000
Idrettsbygg, anlegg		74 000 000
Kultur- og idrettsbygg, inkl. Konserthuset	6 700 000	9 200 000
Kulturvern, bygg og båter	1 800 000	4 500 000
Museer, arkiv, magasin	43 000 000	57 700 000
Musikk	15 100 000	63 000 000
RUP	4 000 000	
Teater	10 000 000	62 800 000
Visuell kunst	2 200 000	
SUM	108 800 000	

(Tall i kursiv er direkte statlige tilskudd til institusjoner)

Fordelingen av disse midlene er langt på vei bundet opp gjennom faste tilskudd til institusjoner, organisasjoner og festivaler. Gjennom avtaler med stat og kommuner har denne fordelingen nærmest blitt sedvane og en forutsetning for en stabil og forutsigbar drift av kulturinstitusjoner og faste arrangement. Samlet sett utgjør dette 90 millioner kroner pr. år. I tillegg er 8,3 millioner kroner knyttet til faste tilskudd til foreninger og lag. Dette innebærer at den bevegelige kapital en har til disposisjon for

nye tiltak og utviklingsprosjekter utgjør ca. 10 millioner kroner. Hovedparten av disse fordeles gjennom søkbare tilskuddsordninger.

Tilskuddsordninger, stipend og priser

Rogaland fylkeskommune forvaltet i 2014 følgende tilskuddsordninger på kulturfeltet:

Type	Formål	Beløp
Allment kulturarbeid	Tilskudd til gjennomføring av alle typer kulturarrangement, aktiviteter	2 000 000
Festivalstøtte	Tilskudd til festivaler skjer for tre år eller til enkeltarrangement. Utenom dette er det også faste tilskudd til noen festivaler. Dette utgjør kr 3 593 000. Se egen tabell.	700.000
Internasjonale idrettsarrangement		500.000
Regionale utviklingsprosjekter (RUP)		4 000 000
Litteraturstipend	To typer, samlet beløp	200.000
Bibliotekutvikling		400.000
Kulturstipend		200.000
Priser	Kulturpris, Bragdpris og Frivillighetspris	150.000
Fartøyvern		650.000
Tilskudd til verneverdige bygg		1 150 000
Frivillige organisasjoner	Drifts- og tiltaksstøtte	8 100 000
Samlet beløp		18.050.000

Rogaland fylkeskommune gir årlig fast støtte til følgende festivaler:

Festival	Beløp
Kammermusikkfestivalen, Stavanger	kr 443 000
Sildajazz, Haugesund	kr 100 000

Maijazz, Stavanger	kr 100 000
Filmfestivalen, Haugesund	kr 1 800 000
Kortfilmfestivalen, Sandnes	kr 500 000
Fartein Valen, Haugalandet	kr 250 000
Fyrfestivalen, Dalane	kr 100 000
Dalanefestivalen/Ryfylkefestivalen	kr 300 000
Til sammen	kr 3 593 000

I forbindelse med arbeidet med kulturplanen har det blitt foretatt en gjennomgang av tilskuddsordningene. Basert på denne gjennomgangen foreslås det at flere av tilskuddsordningene blir endret. Hensikten er å forenkle saksbehandlingen og styre flere midler inn mot talentutvikling for yngre kulturutøvere på alle kulturområder. I vedlegg 1 er tatt med en samlet oversikt med forslag til nye retningslinjer for de ulike tilskuddsordninger, priser og stipendordninger.

Priser:

Innenfor kulturfeltet blir det delt ut følgende priser til personer som har gjort en særskilt innsats innenfor sitt felt:

Pris	Formål	Beløp
Kulturprisen		50.000
Bragdprisen		50.000
Frivillighetsprisen		50.000

Bragdprisen har i hovedsak blitt tildelt personer som har utført idrettsprestasjoner på høyt nasjonalt og internasjonalt nivå. Vi ønsker å formalisere denne praksis ved å gjøre Bragdprisen om til en Idrettspris. Prisbeløpet beholdes og forslag til nye retningslinjer ligger i vedlegg 1.

Kulturens funksjon

Nasjonalt og internasjonalt har det de siste årene vært en tendens til økt oppmerksomhet omkring kulturens instrumentelle funksjon. Kulturens egenart og kunstnerens integritet anerkjennes, men samtidig er en opptatt av den effekt, den

verdi, som kulturen har for å bidra til livskvalitet, kreativitet, næringsutvikling, steds attraktivitet og folkehelse. Dette er diskusjoner som i Rogaland har blitt dominert av økonomer, men som kulturaktørene bør engasjere seg langt sterkere i. Kulturbasert næringsutvikling har ofte blitt redusert til spørsmålet om hvordan bedrifter kan bruke kultur som elementer i sin markedsføring og omdømmebygging. Det finnes noen eksempler på at kulturinstitusjoner og aktører har styrket sin økonomiske bærekraft gjennom systematisk kompetanseutvikling i samarbeid med bl.a. Ipark. Dette er en utvikling som er nødvendig for å skape tilstrekkelig sterke kulturinstitusjoner og aktører.

Kulturens instrumentelle funksjon kommer tydeligst til uttrykk gjennom ny folkehelselov og regionalplan for folkehelse. Kulturdeltakelse og kulturopplevelser blir ansett som viktige bidrag til en positiv folkehelseutvikling. Et uttrykk for dette ser en spesielt gjennom indirekte tilskudd til folkehelse relaterte kulturtiltak fra ulike statlige budsjettposter. Dette er verdifullt og bør også være et perspektiv for Rogaland fylkeskommune å være opptatt av. Samtidig vil det være viktig å hegne om kulturens egenart og de rammer som er nødvendige for å oppnå dette.

For Rogaland fylkeskommune er det viktig å legge til rette for gode vilkår og infrastruktur for kulturaktører i hele fylket. Dette danner grunnlaget for alle innbyggere i Rogaland til å ta del i et bredt kulturtilbud av høy kvalitet. Med til dette kulturtilbudet hører også vår forvaltning av kulturarven enten gjennom kulturinstitusjoner og kirken, eller gjennom privatpersoner og foreninger og lag. Som regionalpolitisk aktør skal fylkeskommunen ivareta balansen mellom nyskapende, tradisjonsbærende og folkelige kulturuttrykk. I tillegg skal vi sikre at et representativt utvalg av vår kulturarv blir bevart som kunnskapsgrunnlag og en del av vår identitet. Alt dette eksisterer i et samspill med en gjensidig avhengighet. Slik gis kulturfeltet legitimitet og folkelig og historisk forankring, samtidig som det gis mulighet for foredling og utvikling.

I regional planstrategi for perioden 2014 til 2016 blir den økonomiske veksten i fylket trukket fram som den største utfordring og mulighet for en positiv regionutvikling. Folketallet forventes å øke betydelig, den demografiske sammensetningen av befolkningen vil endre seg og regionens internasjonale preg vil styrkes ytterligere. Kultursektoren blir i denne sammenheng særlig viktig for å bidra til å gi regionen livskvalitet, mangfold og en attraktivitet som går ut over nye samferdselsløsninger.

For å skape en god stedsutvikling, ett godt Rogaland, vil det være viktig at en evner å beholde kvalitetene i det eksisterende kulturliv og vitaliserer dette i samspill med kulturutøvere og mangfoldet av kulturbrukere og næringsliv.

Rogaland er et av de største nynorskfylkene. Ca. 25 % bruker nynorsk i grunnskolen. Nynorsk står sterkest i bruk i Ryfylke, Jæren og distriktskommunene på Haugalandet, men er også representert på Nord-Jæren og Karmøy, både i skole, kirke, næringsliv og frivillige organisasjoner. De fleste avisene i fylket bruker både bokmål og nynorsk. Bruken av nynorsk i Rogaland er likevel under press, og hittil har dette ikke vært løftet opp på regionalt nivå. Innen kulturlivet er det særlig innenfor litteraturen at nynorsk er godt representert, og i tillegg har flere av de regionale museene tatt ansvar innenfor sine områder. Garborgsenteret v/Jærmuseet og Lølandsenteret v/Ryfylkemuseet er gode eksempler på hvordan nynorsk kan fremmes i det generelle kulturarbeidet.

Tall blir ofte brukt til å anslå kvalitet også i kultursektoren. Fylkeskommunale tilskudd til kulturaktivitet og investeringer har i denne framstillingen blitt brukt til å underbygge at andre fylker prioriterer kultur høyere enn i Rogaland. Tilsvarende kan vi også hente inn tall for kulturbruk, f.eks. kan vi sammenlikne hvor mange besøkende Dalane Folkemuseum har med besøket ved andre museer. Dette kan vi i tillegg kombinere med tall for årlige økonomiske tilskudd.

Slike og andre tallkombinasjoner gir oss imidlertid begrenset kunnskap om kvaliteten på de ulike kulturtilbud i fylket og effekten av de investeringer og tilskudd som blir gitt.

Rogaland fylkeskommune ønsker å styrke kunnskapsgrunnlaget i og om kultursektoren for å bidra til en kunnskapsbasert utvikling av kultur mangfoldet. Dette vil forutsette innhenting og analyse av eksisterende data, i tillegg ønsker en å samarbeide om kvalitative evalueringer av deler av kultursektoren. Et slikt samarbeid kan være aktuelt med de større kommunene og statlig nivå.

Visjon for Rogaland fylkeskommune

Vi utvikler ett godt Rogaland

Overordnede mål for kulturpolitikken i Rogaland fylkeskommune:

- *Kulturen skal være et viktig element i utviklingen av et attraktivt Rogaland med høy livskvalitet for dens innbyggere.*
- *Alle i Rogaland skal ha tilgang til et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet og ha mulighet for kulturutøvelse med utgangspunkt i egne forutsetninger.*
- *Rogaland fylkeskommune skal bidra til en god forvaltning av Rogalands nasjonale og regionale kultur- og naturarv, og gjennom dette skape grunnlag for innsikt og forståelse for vår egen historie og identitet.*
- *Kulturens egenart skal ivaretas gjennom profesjonelle aktører med høy kompetanse og forutsigbare og akseptable rammer.*

Gjennom Regional kulturplan ønsker Rogaland fylkeskommune å klargjøre sitt ansvar og sin rolle som utviklingsaktør i kultursektoren i fylket. Dette er basert på en bred vurdering av de ulike kulturfelt og de utfordringer som ulike aktører har framhevet gjennom medvirkningsprosessen. Fylkeskommunen sin rolle og bidrag står i direkte samspill med det som kommuner, statlige organer, kulturinstitusjoner og et mangfold av organisasjoner og enkeltpersoner bidrar med. Endringer som iverksettes av en aktør vil kunne påvirke de øvrige aktørenes roller og bidrag.

Hovedmålene i kulturplanen er delt opp i delmål for de enkelte kulturområder og det er formulert strategier og tiltak for hvordan dette skal realiseres innenfor hvert kulturområde. Graden av måloppnåelse og tempoet i arbeidet vil være avhengig av et tett og godt samarbeid med mange aktører. De viktigste vil være kulturaktørene selv, men rammene for arbeidet blir i stor grad gitt av statlige myndigheter, kommuner og politiske vedtak i Rogaland fylkeskommune.

Ambisjonene i planen er basert på kontinuitet med utgangspunkt i dagens rammer. I dette ligger en økonomisk nøkternhet fordi Rogaland fylkeskommune har betydelige økonomiske forpliktelser som begrenser handlingsrommet for nye tiltak. Det antas at det økonomiske handlingsrommet vil bli større fra ca. 2020. Dette burde gi rom for økte investeringer i kultursektoren og dermed mulighet for å hente inn noe av etterslepet, spesielt for investeringer i den kulturelle infrastruktur. Sannsynligheten er stor for at ny kommunestruktur da er på plass, og at dette også vil påvirke rammene for tilskudd til kultursektoren. Dette er bakgrunnen for at det foreslås en revisjon av planen i 2020.

Forut for utarbeiding av ny regionalplan har det foregått et planarbeid for deler av kultursektoren, bl.a. museum og bibliotek. Dette har allerede bidratt til endring av mål og prioriteringer, samtidig har det også blitt foretatt endring av retningslinjene for flere av de viktigste tilskuddsordningene. Dermed er det igangsatt prosesser som denne planen oppsummerer og fører videre på flere områder. For de første fem åra i planperioden er ambisjonen å gjennomføre følgende overordnede endringer:

- Styrke kunnskapsgrunnlaget i og om kultursektoren i Rogaland. Gjennomføre jevnlig kulturbruksundersøkelser for hele fylket
- Bidra til økt publikumsinteresse for kulturtilbud
- Styrke økonomiske rammevilkår for kulturinstitusjoner og kulturutøvere
- Bidra til at et representativt utvalg av verneverdige bygg, fartøy og kulturmiljø blir bevart gjennom ny bruk
- Styrke innsatsen på kulturarvfeltet gjennom en samlet strategi med vekt på rollen som regional utviklingsaktør, koordinator og tilrettelegger.
- Bidra til å ta vare på eller reise regionale kulturbygg av god kvalitet for alle kulturfelt
- Styrke samarbeidet/dialogen mellom kulturaktørene
- Bidra til å styrke den frivillige innsats innen kultursektoren
- Styrke samarbeidet med kommuner og statlig forvaltning for å oppnå samordnet innsats på prioriterte områder.
- Bidra til å skape gode regionale overbygninger for ulike kunstfelt:
  - Styrke STAR Rogaland som regional aktør innen det frie musikkfeltet

- Styrking og samordning av regionale overbygninger innen dansefeltet
- Styrke teatrene som kompetansesenter
- Videreføre satsingen på filmfeltet gjennom Filmkraft
- Styrke Rogaland kunstsenter som kompetansesenter for det visuelle kunstfeltet i hele fylket
- Styrking av arbeidet med kultur og næring med fokus på bedring av kunstners arbeidsvilkår gjennom styrking av Kulturinkubatoren, og etablering av et kultur- og næringsprogram med fokus på samarbeid mellom kultur og næringsfeltet lokalisert til Ipark.
- Flere av forslagene som er innarbeidet i planen forutsetter endringer av de nåværende tilskuddsordninger, stipendordninger og priser. De største endringene gjøres for Allment kulturarbeid og kulturstipendordningen. Bragdprisen foreslås avviklet og erstattet med en egen idrettspris.
- Handlingsprogrammet for Regionalplan for museum integreres i handlingsprogrammet for Regional kulturplan. Ved neste års rullering av kulturplanen vil også handlingsprogram for Regional bibliotekplan tas med i handlingsprogrammet for Regional kulturplan.

Tiltakene som skal gjennomføres må i hovedsak finansieres gjennom en omfordeling av midler innenfor de gitte rammer. I den sammenheng er det særlig viktig at store deler av de tidligere RUP-midlene til kulturfeltet benyttes til å realisere nye planlagte tiltak. RUP-midlene benyttes også til å styrke tilskuddsordningen til allmenne kulturformål som samtidig gis et utvidet bidragsområde.

De fylkeskommunale tilskuddene til regionale kultur- og idrettsbygg har blitt redusert de siste årene. Samtidig har forventningene og planene for nye kulturbygg økt betydelig. Det er vanskelig å se at Rogaland fylkeskommune kan unnlate å bidra til finansieringen av disse investeringene. Dette er bakgrunnen for at det foreslås en revisjon av nåværende tilskuddsmodell.

De store kulturinstitusjonene har i likhet med offentlig sektor betydelige utfordringer knyttet til finansiering av ny pensjonsordning. Dette er et tema som sentrale

myndigheter har under vurdering og hvor fylkeskommunen kan bli utfordret til å delta i finansielle løsninger.

Noen av tiltakene som foreslås innebærer endring av arbeidsoppgaver innenfor kulturforvaltningen i fylket. Det vil innebære omfordeling av arbeidsoppgaver og behov for kompetanseutvikling på noen felt. Tilsvarende kan det også medføre behov for omdisponeringer i kommunene.

Gjennom den evaluering og rullering som er lagt inn i planen hvert år, vil det være mulig å skape en prosess for realisering av de formulert mål samtidig som tiltakene tilpasses erfaring og de gitte rammevilkår for arbeidet i kultursektoren.

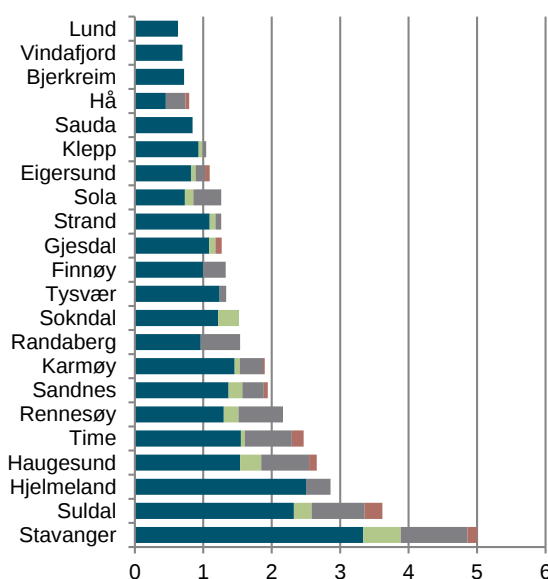
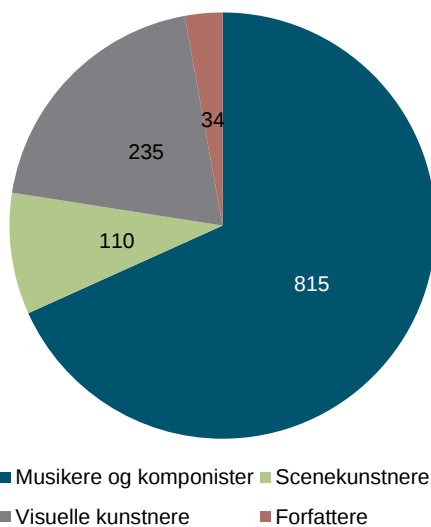
3. Kunstfeltet i Rogaland

Hovedmål for kunstfeltet:

- Rogaland skal ha et bærekraftig kunstmiljø med aktive kunstnere som innehar god kompetanse innenfor alle kunstfelt.
- Rammevilkårene skal bidra til å gjøre Rogaland til et attraktivt fylke for kunstnere til å arbeide, samarbeide og bo.
- Alle innbyggere i Rogaland skal ha mulighet for å ta del i kunstopplevelser av høy kvalitet

Kunstfeltet i denne planen omfatter visuell kunst, litteratur, dans, teater og musikk. Basert på tallgrunnlag utarbeidet av Telemarksforskning har kunstfeltet i Rogaland følgende omfang:

Medlemskap i kunstnerorganisasjoner

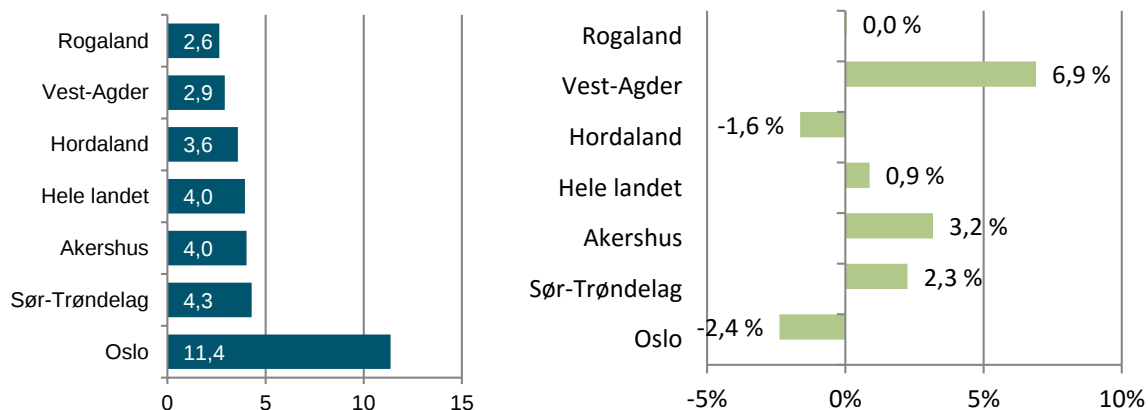

(Medlemskap i kunstnerorganisasjoner 2012, pr. 1000 innbyggere.)

Musikerne utgjør en stor andel av kunstnerne i fylket, etterfulgt av visuelle kunstnere, scenekunstnere (dans og teater) og forfattere. Byene, primært Stavanger, skiller seg ut. Statistikken gir store utslag for små kommuner, likevel er det verdt å merke seg at

Suldal og Hjelmeland kommer høyt opp på lista. Dette kan for Suldal sin del relateres til institusjoner som Ryfylkemuseet samt Distriktsmusikarane i Suldal.

Kunstnertettheten er lavere i Rogaland enn i sammenliknbare fylker, slik nedenstående tabell viser. Det er for øvrig ingen endringer for Rogaland de siste tre årene, i motsetning til andre sammenliknbare fylker. Bildende kunstneres forening Rogaland (BKFR) har imidlertid hatt en markant økning i medlemstallet etter 2012.

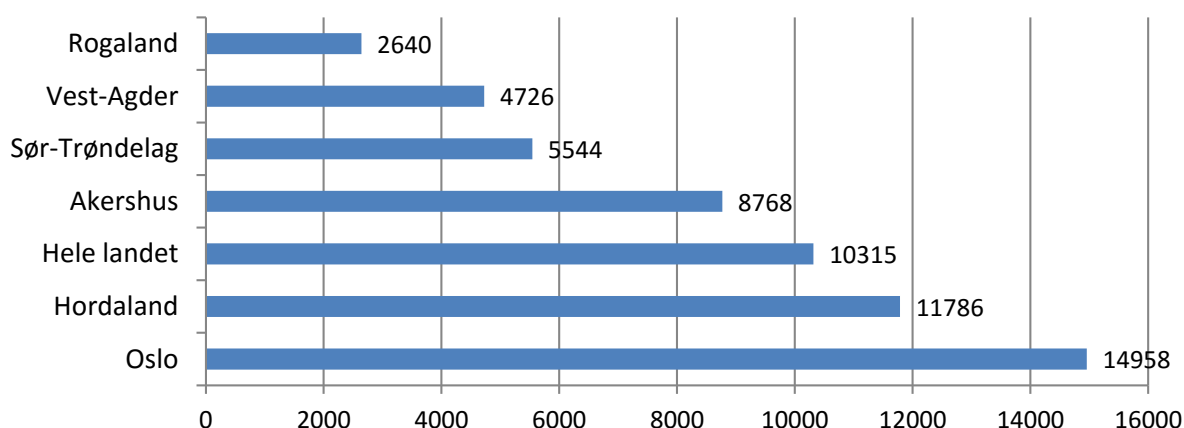

Generelt kan en si at kunstmiljøet i fylket er lite, og at miljøene innen de enkelte kunstfelt er enda mindre. Tou Scene og Bjergsted kulturpark er viktige kunstklynger i regionen. Det er et potensiale for økt samhandling både internt i de enkelte feltene og på tvers av feltene. Dette er en vurdering som også uttrykkes av kunstnerne selv og som bl.a. har gitt seg utslag i etablering av flere kunstnerstyrte arbeidsfellesskap, med Haugaland KunstVerk i Haugesund og Prosjekt Erfjordgt. 8 Stavanger som gode eksempler. Potensielt kan dette også gjenspeiles i en regional kulturpolitikk, gjennom prosjekter relatert til kunstfelt i samspill.

Tildeling av statlige midler til kunstnere i Rogaland

Statlige tilskudd til kunstfeltet i Rogaland går også via de ulike tilskuddsordningene til Norsk kulturråd. Disse fordeles for en kortere eller lengre periode etter særskilt søknad og utgjør en viktig ressurs for kunstnere.

Det er få innvilgede søknader fra Kulturrådet til kunstnere i Rogaland i forhold til sammenliknbare fylker, slik følgende tabell over tildelinger fra Statens kunstnerstipend viser:

(Perioden 2006-2012, kr. pr. kunstner, tall i hele 1000. Kilde: Telemarksforskning)

Når det gjelder prosentvis tildeling i forhold til antall søknader i 2012, viser imidlertid tallene at Rogaland har en relativt grei uttelling på 35 %, men at antall søknader er lavt.² I forhold til innvilgelsesprosent på fylkesnivå i perioden 2006-2012 plasserer Rogaland seg midt på treet med 39 %.³ Tallene kan delvis ha sammenheng med manglende høyere utdanningsinstitusjoner innen eksempelvis visuell kunst og til dels lavere kunstnertetthet i fylket, men tallene bør også vurderes i forhold til manglende ressurser til, og informasjon omkring søknadsskriving. Vi vet ikke om kvaliteten på de omsøkte prosjektene har hatt betydning.

Kulturrådets forklaring på skjevfordelingen er at fylker med et etablert kunstmiljø med kunstnere som har kjennskap til kulturrådets virksomhet vil ha høyere innvilgelsesprosent enn fylker hvor kulturrådet er mindre kjent og som har et mer fragmentert kunstnermiljø.⁴

Rogaland fylkeskommune bør, sammen med kommuner og regionale kompetansesenter og interesseorganisasjoner for de ulike kunstfeltene, se på årsaker til det lave antallet søknader og hvordan en kan øke tildelingene til kunstnere i Rogaland gjennom informasjons- og veiledningstiltak blant aktørene.

² Kultmag nr. 4 2013, s 36-37.

³ Riksrevisjonens rapport av tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd Rapport 3:12 (2012-13), s. 46.

⁴ Ibid.

Kunstnernes levekår

Telemarksforskning gjennomførte i 2006 på oppdrag fra Kulturdepartementet en levekårsundersøkelse blant kunstnere. Undersøkelsen viste at «Billedkunstnere, kunsthåndverkere, kunstneriske fotografer, kunstkritikere, dansekunstnere og kunstnere i kategorien "andre kunstnergrupper" har til dels betydelig lavere inntekter fra kunstnerisk arbeid enn de andre gruppene.».⁵ De samme gruppene kommer også dårligst ut når det gjelder totale inntekter (ikke-kunstnerisk arbeid inkludert).⁶ I forbindelse med Kulturdepartementets rapport om kunstnerøkonomi, utgitt i 2015, gjennomførte Telemarksforskning en ny levekårsundersøkelse. Denne viser at det i perioden 2006-2013 har vært en realnedgang i kunstnerisk inntekt blant kunstnere som samlet gruppe. Den største veksten har kunstnerne hatt innen såkalt kunstnerisk tilknyttet virksomhet, men også de ikke-kunstneriske inntektene har økt. Generelt utgjør kunstnerisk og kunstnerisk tilknyttet inntekt 81 % av de totale inntektene i 2013, mens denne var 83 % i 2006. Nedgangen i kunstnerisk inntekt fra 2006 til 2013 gjelder spesielt billedkunstnere og kunsthåndverkere, skribenter, dansekunstnere og populærkomponister. Kunstneriske fotografer, dramatikere, filmkunstnere og «andre kunstnergrupper» har hatt en gunstig utvikling i kunstnerisk inntekt.⁷ Det er naturlig å anta at denne beskrivelsen også er dekkende for Rogaland.

Gjennom dialogen med de ulike kunstnergruppene har RFK blitt utfordret til å delta i å utvikle strategier og tiltak som vil gjøre det mulig for flere å livnære seg på en anstendig måte av sin kulturelle kompetanse. Dette er også formulert som nasjonale ambisjoner i f.eks. Kulturutredningen 2014. Det vil være en viktig utfordring i planen å se på muligheter for å bidra til dette. Kulturinkubatoren er et sentralt virkemiddel for profesjonalisering av kulturfeltet. «Kunst som levebrød» i regi av Kulturinkubatoren vurderes som et sentralt tiltak for å kunne gjøre det mulig å leve av sin kunstneriske virksomhet. Kulturinkubatoren har i likhet med resten av bransjeområdene i inkubatoren et grunnleggende program for oppstartsselskaper. Inn under denne grunnvirksomheten er kulturinkubatoren ansvarlig for 10 kulturnæringsvirksomheter og fungerer som rådgiver for disse 10. Utover denne virksomheten har Kulturinkubatoren i 2014 profesjonaliseringsprogrammet for billedkunstnere; «Kunst

---

⁵ Kunstnernes aktivitet, arbeids- og inntektsforhold, 2006 (Revidert utgave, 2008). (Telemarksforskning, 2008), s. 167.

⁶ Ibid, s. 168.

⁷ Kunstens økonomi og kunstens autonomi (Kulturdepartementet, 2015), kapittel 3.

som levebrød». Programmet har et omfang som krever eksterne midler, utover den grunn-finansieringen ipark AS har gjennom Rogaland fylkeskommune/RUP og SIVA. De eksterne midlene går til å hente inn eksterne ressurser knyttet til kommersialisering i billedkunstfeltet på nasjonalt og internasjonalt nivå. Det legges opp til å styrke Kulturinkubatoren, slik at «Kunst som levebrød» kan rettes mot flere kunstfelt.

I tillegg bør entreprenørskap frem som et viktig element i kunstutdanningene. Ansvar for dette ligger imidlertid til de høyere kunstutdanningsinstitusjonene selv. Også her kan et samarbeid med Kulturinkubatoren være relevant.

Studieretningene innen kunstfag på de videregående skolene i fylket bør også gi entreprenørskap en større plass i relevante fag.

Kunstnerboliger

Rogaland fylkeskommune disponerer boliger for kunstnere på Jæren (Obrestad fyr, Lalandhuset og Utsira fyrstasjon). Flere kommuner har vist interesse for å tilby kunstnerboliger i deler av året. Generelt er det ønskelig med et godt regionalt samarbeid mellom alle kommuner og institusjoner som tilbyr kunstnerboliger.

Nøkkeltall for kunstfeltet

Faste tilskudd	Kunstfelt	Bidrag fra RFK(2014)
Dybwikdansen	Dans	104.000
Regional Arena Samtidsdans – RAS	Dans	285.000
Distriktsmusikerne i Suldal	Musikk	250.000
Musikkselskapet Nordvegen	Musikk	2 530 000
Jæren symfoniorkester	Musikk	45.000
Opera	Musikk	200.000
Sommermusikkskolen	Musikk	76.000
Stavanger symfoniorkester	Musikk	11 250 000
Symfoniorkesteret i Nord-Rogaland	Musikk	63.000
Tou Scene	Musikk	300.000

Vestnorsk Jazzsenter	Musikk	114.000
Haugesund Teater	Teater	1 524 000
Rogaland Teater	Teater	7 798 000
Grafisk verksted	Visuell kunst	50.000
Kunstskolen i Rogaland	Visuell kunst	511.000
Rogaland Kunstsenter	Visuell kunst	1 347 000
A.I.R. Sandnes	Visuell kunst	105.000
Ryfylke kunstlag	Visuell kunst	179.000
Vestlandsutstillingen	Visuell kunst	128.000

Strategi for kunstfeltet:

Rogaland fylkeskommune vil:

- Styrke rammevilkårene for kunstnere i Rogaland
- Bidra til økt kunstinteresse i Rogaland
- Styrke samarbeidet/dialogen mellom kunstaktørene

3.1. Visuell kunst

Delmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å styrke det organiserte samarbeidet mellom visuelle kunstnere

Status

Bildende kunstneres forening Rogaland (BKFR) hadde per. 23.06.14 til sammen 133 medlemmer, mens Norske Kunsthåndverkere Vest-Norge (NKVN-R) hadde 34 medlemmer i Rogaland.

Rogaland kunstsenter har en sentral rolle som kunstnerstyrt formidlings- og faginstitusjon for visuell kunst i fylket. Kunstsenteret opererer også som en visningsarena.

Stiftelsen Grafisk verksted i Stavanger er tilsluttet BKFR, og gir profesjonelle billedkunstnere mulighet til å arbeide med ulike grafiske teknikker. De arrangerer også kurs og tar imot skoleklasser.

Kunstskolen i Rogaland tilbyr som fagskole den høyeste utdanningen innen billedkunst i Rogaland. De videregående skolene Bergeland, Dalane, Gand, Godalen, Skeisvang og Vågen tilbyr utdanning i studiespesialisering med formgivingsfag eller design og håndverk. Det vil være en naturlig påbygging at det også fantes en bachelorutdanning og et masterprogram i visuell kunst tilknyttet UiS.

Stavanger kunstmuseum og Haugesund billedgalleri er sentrale institusjoner for det visuelle kunstfeltet, både som visningsarenaer og med egne store samlinger. Begge inngår som avdelinger i regionale museer. Kunstmuseene er sentrale som kunnskapsformidlere av den visuelle kunstens historie og samtid i fylket.

Hå gamle prestegård er en viktig visningsarena /på Jæren. Kinokino Senter for kunst og film har siden oppstarten i 2009 blitt et regionalt viktig senter og visningsarena i spenningsfeltet mellom kunst, film og ny teknologi. Kinokino ble i 2013 slått sammen med Sandnes kulturhus KF og er inne i en prosess hvor framtidig profil vurderes.

Vestlandsutstillingen har siden 1922 vært en viktig årlig arena for visning av billedkunst med tilknytning til Vestlandet. Vestlandsutstillingen turnerer hvert år med verk basert på fri innsendelse og årlig skiftende kurator. I Rogaland vises utstillingen i Kunsthall Stavanger og i Haugesund Kunstforening.

De viktigste festivalene/arrangementene innen visuell kunst i fylket er gatekunstfestivalen Nuart og Article-biennalen, som fokuserer på den elektroniske og ustabil kunsten. Nuart er ikke minst viktig ved at festivalen bruker byen/landskapet som arena bidrar til å bringe kunstuttrykk ut der folk er. i/o/lab, som står bak Article-biennalen, er også en viktig aktør i Rogaland når det gjelder nyskapende kunstprosjekter i grenselandet kunst/teknologi/samfunnsutvikling (Public art screens og Radikal bærekraft). Screen city, en festival for kunst og det bevegelige bildet (videokunst), ble første gang gjennomført høsten 2013 og er et spennende tilskudd til det visuelle kunstfeltet i Rogaland.

Fylkeskommunen er direkte involvert i residensordningen A.I.R. Sandnes. AiR Sandnes tilbyr gjestekunstneropphold på 1-3 måneder, samt prosjektstøtte.

Ved bygging av nye fylkeskommunale bygg settes det av et beløp til kunstnerisk utsmykking. Det er vedtatt egne retningslinjer for utsmykking av fylkeskommunale bygg. Rogaland fylkeskommunes utsmykkingsutvalg har det overordnede ansvaret for kunst i fylkeskommunens bygg. KORO (Kunst i Offentlig Rom) kan bidra med statlig tilskudd til bygg etter søknad. Ved tilsagn fra KORO forutsettes det at KORO's retningslinjer for utsmykking følges.

Kunstforeningene i fylket er viktige arenaer for formidling av kunst. Det er i dag 14 kunstforeninger i fylket. Halvparten av disse befinner seg i Ryfylke, 4 på Haugalandet, i tillegg til Stavanger, Sandnes og Bryne. Kunstforeningene er et lokalt ansvar, og er viktige visningsarenaer flere steder i fylket. Stavanger kunstforening skiftet i 2013 navn til Kunsthall Stavanger med ambisjoner om å være visningssted for norsk og internasjonal samtidskunst og som deltaker i det internasjonale kunstfeltet.

Private galleri er, selv om de ikke mottar offentlig støtte, sentrale som salgssteder for regionens kunstnere. Nivået varierer mye, fra gallerier drevet på fritiden til profesjonelle gallerier med et internasjonalt kontaktnett.

Utfordringer

Rogaland mangler en høyere utdanningsinstitusjon for visuell kunst. Det er et stort og unisont ønske om å få etablert et høyere utdanningstilbud i tilknytning til Bjergsted-miljøet, og at Rogaland fylkeskommune bør bruke sine påvirkningsarenaer for å fremme dette.

Det visuelle kunstmiljøet er lite, med geografiske avstander mellom nord- og sørfylket som oppleves som store. Aktørene innenfor visuell kunst anser det som viktig med tiltak som gjør det attraktivt for kunstnere å bli værende i fylket. I tillegg bør det bli attraktivt for flere å bosette seg i Rogaland.

For kunstnerne er det viktig med felles kompetansearenaer. Rogaland kunstsenter har en viktig rolle på Nord-Jæren, men evner i begrenset grad å være en felles organisasjon for hele fylket. Dette har blant annet sammenheng med tilgjengelige ressurser. For Rogaland fylkeskommune er det sentralt at Rogaland kunstsenter fungerer som regionalt kompetansesenter for det visuelle kunstfeltet i hele fylket.

Flere kunstnerfellesskap ønsker støtte til etablering og drift av verksteder og utstillingslokaler. Dette gjelder bl.a. Haugaland kunstverk, Tou Scene, Erfjordgata, på Bryne, i Ryfylke og i Sokndal.

Kunstmuseene inngår som avdelinger i regionale museer og får sine ressurser som en del av rammetilskudd. Både Stavanger kunstmuseum og Haugesund billedgalleri ønsker mer midler til formidling og innkjøp av kunst. Stavanger kunstmuseum framhever at de har et stort vedlikeholdsbehov for eksisterende bygg.

Gjennom utsmykking av fylkeskommunale bygg gir RFK indirekte støtte til bildende kunstnere. Ut over pågående byggeprosjekter er det ikke planlagt fylkeskommunale nybygg de kommende årene. Arbeidet innen utsmykking i planperioden bør fokusere

på forvaltning av eksisterende kunst, med vekt på vedlikehold og registrering. Midlene avsatt til kunstnerisk utsmykking er små sammenliknet med andre fylker.

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

- Bidra til å videreutvikle Rogaland kunstsenters rolle som regionalt kompetansesenter for hele fylket
- Arbeide for å styrke det høyere utdanningstilbudet innen visuell kunst i Rogaland

3.2. Dans

Delmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å styrke det organiserte samarbeidet for å bidra til kompetanseutvikling og bedre rammevilkår for utøvende dansere.

Status

Rogaland opplever et dansefelt i vekst, noe som viser seg både i framveksten av dansekompanier i nord- og sørfylket og i et økende antall produksjoner.

Rogaland har dans som utdanningsretning både på videregående (Skeisvang, Bjergsted og Vågen vgs.) og universitetsnivå (UiS), i tillegg til det viktige grunnlaget som legges i kulturskolene.

Regional arena for samtidsdans (RAS) er en kompetanse- og produksjonsaktør for dans i fylket. RAS ble etablert som prosjekt i 2007 i forbindelse med Stavanger 2008 og har siden 2010 blitt drevet som driftsorganisasjon. RAS er organisatorisk plassert under Sandnes kulturhus, og har hovedfokus på produksjon/koproduksjon og publikumsbygging.

DansiS (Dansekunst i Stavangerregionen) er en interesseorganisasjon og et kompetansesenter for dansefeltet. DansiS har som mål å være et samlende organ for den utøvende, skapende og pedagogiske dansevirkomheten i fylket, og hadde i januar 2014 til sammen ca. 60 medlemmer. PRODA, som tilbyr dansetrening med anerkjente pedagoger både i nord- og sørfylket, er organisatorisk plassert under DansiS. Organisasjonen disponerer midlertidige prøvelokaler i Stavanger.

Viktige visningssteder for dansekunst i fylket er Sandnes kulturhus, Tou Scene, Stavanger konserthus, Festiviteten og Tysværtunet kulturhus. Det ligger også teknisk godt til rette for visning av dansekunst i blant annet Suldal kulturhus.

«Bygda dansar – Rogaland» er et prosjekt som retter seg mot elever i videregående skole. Formålet er å rekruttere ungdom til å bli folkedansere, og å vedlikeholde og

videreutvikle de rike folkedansttradisjonene i Rogaland. Prosjektet har en varighet fra 2016-2019.

Utfordringer

I følge dansefeltet selv utfyller RAS og DansiS hverandre på en god måte. RAS blir ikke støttet økonomisk av Stavanger kommune, og DansiS støttes ikke av Sandnes kommune. Dette henger delvis sammen med den organisatoriske plasseringen, samt at RAS legger føringer når det gjelder visningssteder for produksjoner (de forutsettes gjort i Sandnes og ikke i omliggende kommuner). Etter fylkeskommunens syn har RAS og DansiS overlappende arbeidsoppgaver, og det er derfor viktig med tett samarbeid mellom disse for å avklare ansvarsforhold. Samtidig viser tilbakemeldinger fra dansemiljøet i nordfylket at DansiS ikke i tilstrekkelig grad ivaretar deres behov, og at en ser for seg at Kompani Haugesund kan ha denne rollen i nordfylket. Både med tanke på DansiS og RAS kan det stilles spørsmål ved i hvilken grad de fungerer som regionale aktører.

Tilbudet om dansetrening er ikke tilstrekkelig. Det er et unisont ønske fra dansefeltet om daglig dansetrening i regi av PRODA. Dansefeltet har også et unisont behov for permanent studio/prøvesal, dette gjelder både i nord- og sørfylket. Fylkeskommunen vurderer dette til primært å være et kommunalt ansvar, og det pågår en prosess i Stavanger kommune omkring dette. Fylkeskommunen må imidlertid se på muligheten for å kunne stille skolelokaler til disposisjon for dansefeltet.

Arbeidet med publikumsutvikling innen dans er en av RAS sine arbeidsoppgaver. Fylkeskommunen ser det som viktig at dette skjer også andre steder enn i Sandnes.

Rogaland har hele utdanningskjeden innen dans, men mange flytter fra fylket etter fullført utdanning. Dette har sammenheng med at det ikke er nok arbeid i regionen. En må derfor sammen med UiS og dansernes organisasjoner se på tiltak som kan få nyutdannede dansekunstnerne til å bli i regionen.

Dansefeltet mangler arenaer/forum for dialog mellom utøvere.

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

- Bidra til samordning av dansefeltet i hele Rogaland
- Styrke rammevilkårene for dansekunstnere i Rogaland

3.3. Teater

Delmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å styrke de profesjonelle teatermiljøene og deres rolle som kompetansesenter for hele fylket.

Status

Rogaland teater og Haugesund teater er de sentrale teaterinstitusjonene i Rogaland. Rogaland teater, etablert i 1947, er et institusjonsteater med fast ansatte skuespillere og stab i eget hus, mens Haugesund teater, etablert i 1986, er et prosjektteater som hyrer skuespillere til den enkelte oppsetning.

Barne- og ungdomsteateret (BUT) ved Rogaland teater ble etablert i 1957. I tillegg til klubbaktiviteter med undervisning rekrutteres medlemmene til forestillinger. BUT markerer seg også i nasjonal sammenheng som et kompetansesenter for barne- og ungdomsteater med sitt tilbud, og er en viktig rekrutteringsarena både til teater- og filmfeltet i fylket. Haugesund teater har også et eget tilbud for barn og unge, Teaterskolen, som er knyttet opp mot teaterets produksjoner rettet mot barn og unge.

Rogaland fylkeskommune gir sammen med stat og kommune fast støtte til begge institusjonene ut fra en omforent fordelingsnøkkel. Både Haugesund teater og Rogaland teater har kulturdepartementet som sin primære dialogpartner. Det statlige nivå legger også premissene for teatrenes økonomiske og faglige rammevilkår.

Amatørteatermiljøet i Rogaland er organisert under paraplyorganisasjonen Rogaland teaterråd. Friteatermiljøet er av liten målestokk i fylket, med Scenekraft på Haugalandet og Folkenteateret i Stavanger som de mest aktive. Scenekraft har produsert flere forestillinger med tematikk knyttet til historiske personer og hendelser på Haugalandet.

Rogaland har et mangfold av spel, med tema knyttet til historiske hendelser i og historiske personer fra Rogaland. Spelene foregår som oftest i friluft, og ofte med en blanding av profesjonelle skuespillere og amatørskuespillere. Mange av spelene er ofte basert på stor grad av frivillig innsats. Gode eksempler på spel i Rogaland er

Julebygdspølet, Hafrsfjordspølet, Landaspølet og Haugtussaspølet. Spølene i Rogaland har vist seg å ha svak kontinuitet.

Utfordringer

Både Rogaland teater og Haugesund teater står overfor utfordringer når det gjelder bygg. Uavhengig av nytt teaterbygg har Rogaland teater behov for en ny scenerigg. Denne er det gitt økonomisk tilskudd til fra RFK, Stavanger kommune og kulturdepartementet. Utsifting av gammel og montering av ny scenerigg vil i en periode redusere visningskapasiteten for Rogaland teater. Det er i den forbindelse stilt spørsmål om ekstra støtte. Rogaland teater arbeider for nytt bygg innen 2025.

Hovedutfordringen for Haugesund teater som prosjektteater er at det mangler preproduksjonslokaler i fullskala. Haugesund teater har som langsiktig målsetting å få en egen black-box løsning for øvelse og visning av mindre forestillinger.

Rogaland Teater er det regionale kraftsenter for teater i Rogaland. De fleste midler blir kanalisert gjennom denne institusjonen og fra RFK sin side blir det forventet at teateret påtar seg en regional rolle for å bringe teateropplevelser av høy kvalitet til alle deler av fylket. I tillegg forventes det at institusjonen fører videre sitt gode arbeid som kompetansesenter for ungdom og amatører.

Teaterinstitusjonene i Rogaland bidrar både til å rekruttere og gi kompetanse til nye skuespillere. I en viss grad foregår også en kompetanseutvikling innenfor teatertekniske fag, men på dette området kan innsatsen økes bl.a. fordi det også mangler kompetanse på nasjonalt nivå. En slik type kompetanse kan også være relevant for utviklingen innenfor filmsektoren i Rogaland.

Strategier

- Bidra til å utvikle Rogaland teater som regional arena for kompetanseutvikling innenfor alle teaterfaglige områder.
- Bidra til å styrke samarbeidet mellom Rogaland Teater og Haugesund teater som arenaer for formidling av teateropplevelser av høy kvalitet til alle deler av fylket.
- Støtte opp omkring teatermiljøene utenfor institusjonene

3.4 Litteratur

Delmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å:

- Styrke rammevilkårene for forfattere i Rogaland
- Styrke bibliotekene som arenaer for læring, opplevelse, fantasi og meningsbrytning
- Stimulere til økt lesning og leseferdighet

Status

Rogaland har et rikt litterært liv. Både fylkeskommunen og kommunene prioriterer litteraturen gjennom drift av folkebibliotek og fylkesbibliotekstjenesten. I tillegg har fylkeskommunen og flere av kommunene litteraturstipend og andre stipend som forfattere kan søke på. Høsten 2013 ble det vedtatt en egen regionalplan for bibliotek for 2014-2017 som definerer og prioriterer den fylkeskommunale satsingen innenfor bibliotekfeltet i perioden. Fylkeskommunen støtter drift og oppstart av utlån av e-bøker i folkebibliotek og skolebibliotek i videregående.

Den litterære sfæren utenom bibliotekene er også mangfoldig. Festivaler som Kapittel, SILK og bLest bidrar til å gi forfattere i fylket arenaer å formidle litteraturen sin på. Det har også vokst fram arenaer utenfor bibliotekene, som Litteraturuka på Sting eller Litterær Salong i Haugesund.

Rogaland forfatterlag ble stiftet i juni 2013 og er åpen for alle skjønnlitterære forfattere som bor og arbeider i Rogaland. Laget jobber for en felles møteplass for forfattere i Rogaland og arrangerer møter i Haugesund og Stavanger. Tanken er at rogalandsforfattere kan få større kjennskap til hverandres forfatterskap, danne nettverk, dele idéer og starte opp samarbeidsprosjekt

Innenfor litteraturfeltet ser vi en sterk konsentrasjon av utgivelser til forlag i Oslo-området. Det finnes likevel noen små forlag i fylket. Med unntak av Pelikanen og til dels Wigestrands gir disse som oftest ut litteratur av mer lokal karakter.

Gjennom innkjøpsordningene til Norsk kulturfond har staten bidratt til at den litterære produksjonen har økt betraktelig siden 1960-tallet. Ordningene for skjønnlitteratur for

voksne og for barn og unge er «automatiske», det vil si at alle bøker som fyller bestemt krav på kvalitet blir kjøpt inn og fordelt til bibliotekene. Det er per dags dato ingen litteraturhus etter modell av Oslo i fylket, men både Garborgsenteret/Time bibliotek på Bryne, Sølvberget, Stavanger bibliotek og kulturhus og Litterær Salong/Haugesund folkebibliotek fyller mange av de samme funksjonene.

Universitetet i Stavanger har et nasjonalt ansvar for leseopplæring og leseforskning gjennom Lesesenteret, noe som også kommer regionen til gode. Fylkeskommunen har samarbeidet med Lesesenteret om «Lese lederne» i flere år, dette er personer som driver lesestimulering i skoler, biblioteker og andre arenaer.

Når det gjelder bokhandlerne i fylket er det ingen grunn til å tro at utviklingen i Rogaland er annerledes enn resten av landet. Bransjen har gått gjennom en sentralisering som gjør at det nå er 46 bokhandlere i fylket, fordelt på 13 kommuner. Klepp, Hå, Eigersund, Tysvær, Suldal, Strand og Vindafjord har en bokhandel hver, ellers er bokhandlerne fordelt på Stavanger, Sandnes, Haugesund, Karmøy, Time og Sauda.

Utover fylkesbibliotekstjenesten har fylkeskommunen prioritert støtte til forfatterskap gjennom to litteraturstipend á kr 100.000. Rogaland fylkes litteraturstipend blir gitt til en ung og uetablert forfatter med tilknytning til fylket, mens Rasmus Løland-stipendet blir gitt til en nyskapende barne- og ungdomsbokforfatter uavhengig av tilknytning til fylket. Fylkeskommunen har også prosjektledelsen i leseprosjektet Hele Rogaland leser som hvert år deler ut titusenvise av gratisbøker til innbyggerne i fylket. De neste årene er det flere forfatterjubileum hvor det forventes at Rogaland fylkeskommune bidrar til å organisere og gi støtte til arrangement. I 2015 er det Alfred Hauge-jubileum. Året etter markeres Sigbjørn Obstfelder-jubileet.

Litteraturproduksjonene til Den kulturelle skolesekken er en av de viktigste formidlingskanalene til barn og unge, og gir dessuten forfattere muligheten til å tjene penger på forfatterskapet utover salg av bøker.

Utfordringer

Kommuneøkonomien kombinert med befolkningsvekst gjør det strammere for folkebibliotekene, som må velge mellom å kjøpe bøker eller arrangere forfatterkvelder. Den nye folkebibliotekloven pålegger bibliotekene i større grad å drive med arrangement og være en møteplass gjennom gode åpningstider. Bokbransjen møter utfordringer gjennom digitaliseringa av kulturlivet. Et viktig spørsmål i denne sammenheng er hvordan forfatterne skal få anstendig betaling når de digitale brukerne har forventninger om gratisløsninger eller Spotify-modeller.

Tradisjonelt har forfattere brukt hjemmekontor når de skriver. Endring i kulturen rundt skriving gjør at forfattere også i større grad ønsker felles arenaer. Noen steder blir dette tilbudt gjennom litteraturhus, andre steder har bibliotek arbeidsmuligheter.

Rasmus Løland-stipendet ble opprettet på et tidspunkt da man startet markeringen av Løland-jubileet, og Rogaland fylkeskommune hadde ambisjoner om å bli den nasjonale aktøren for litteratur i Den kulturelle skolesekken. Disse ambisjonene er forlatt, og spørsmålet er om man heller skal prioritere faglig skriving, innen sakprosa og journalistikk for både voksne og barn.

Det litterære feltet er tungt konsentrert om osloområdet, både når det gjelder forlagsvirksomhet og andre arenaer. Utfordringen for Rogaland er å bidra til styrking av litteraturen i Rogaland, og vise at litteratur utgitt i Rogaland ikke nødvendigvis er lokal. I dette arbeidet anser Rogaland fylkeskommune Universitetet i Stavanger og Stavanger bibliotek Sølvsberget som de viktigste ressursentra og samarbeidspartnere.

Strategier

- Styrke forfattermiljøet i Rogaland.
- Styrke bibliotekene gjennom oppfølging av Regionalplan for bibliotek.

3.5. Film

Delmål

- Styrke kompetansegrunnlaget i alle ledd i den audiovisuelle virksomheten.
- Styrke samarbeidet mellom profesjonelle aktører.
- Utvikle Rogaland til en attraktiv region for produksjon av langfilm.

Status

Filmfeltet er et satsingsområde for Rogaland fylkeskommune. Det viktigste verktøyet har vært og er Filmkraft Rogaland AS som ble opprettet i 2006 med følgende eiere:

- Rogaland fylkeskommune
- Stavanger kommune
- Haugesund kommune
- Randaberg kommune

I 2012 ble virksomheten formelt delt i Filmkraft Rogaland Senter og Filmkraft Fond. Senteret skal støtte utvikling og produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, samt satse på og drive tiltak for unge talenter. Filmkommisjonen som inngår i selskapet skal stimulere til økt produksjon av film og andre multimedia-produksjoner i Rogaland. Fondet har som hovedformål å investere i audiovisuelle produksjoner primært innen kommersielle formater som langfilm og fjernsynsproduksjoner.

I tillegg satses det på Den Norske Filmfestivalen i Haugesund i form av tilskudd og eierskap. Denne internasjonale festivalen trekker publikum og bransje fra hele verden og er i dag sett på som Norges viktigste møteplass for bransjen.

Også kortfilmfestivalen Kort i Sandnes er støttet som en del av filmsatsingen. Kort har som mål å vise det beste og mest nyskapende innen norsk og nordisk kortfilm. Festivalen er også et viktig møtested for profesjonelle og ferske filmskapere.

Fakta for filmfeltet

Tiltak	Eiere	Bidrag fra RFK(2014)
Filmkraft Rogaland AS	Rogaland fylkeskommune Stavanger kommune Haugesund kommune Randaberg kommune	4.598.000
Filmkraft Fond	Datterselskap	1.035.000
Den norske filmfestivalen AS	Film & Kino Haugesund kommune Rogaland fylkeskommune	1.800.000
Kortfilmfestivalen KORT i Sandnes	Bidragstere: Rogalands Fylkeskommune Sandnes Kommune Filmkraft Rogaland Vestnorsk Filmsenter FILM&KINO SF Kino	500.000

Strategier

- Styrke Den norske filmfestivalens rolle som nasjonal arena for samtidsfilm.
- Stimulere til talentutvikling gjennom utdanningstilbudet i de videregående skolene, UiS, Rogaland Teater og Haugesund Teater.
- Styrke Filmkraft Rogaland AS sin rolle som utviklingsaktør på filmfeltet.
- Styrke Rogaland og Vestlandet på filmområdet i forbindelse med ny filmmelding.

3.6. Musikk

Delmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å styrke det organiserte samarbeidet for å bidra til kompetanseutvikling og bedre rammevilkår for utøvende musikere i alle sjangre.

Status

Det institusjonsbaserte musikkfeltet

Stavanger Symfoniorkester (SSO) er den største aktøren innen det institusjonsbaserte musikkfeltet i fylket. Rogaland fylkeskommune gir sammen med stat og kommune fast støtte til Stavanger symfoniorkester ut fra en omforent fordelingsnøkkel. Orkesteret har kulturdepartementet som sin primære dialogpartner, og det statlige nivå legger også premissene for symfoniorkesterets økonomiske og faglige rammevilkår. Symfoniorkesteret samarbeider bredt med flere aktører både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. For Rogaland fylkeskommune er det viktig at SSO som et regionalt orkester også bidrar til å bringe den klassiske musikken ut i fylket.

Musikkselskapet Nordvegen (Munor) er en sentral aktør for profesjonelle musikere på Haugalandet, og driver også utstrakt samarbeid med ulike kulturaktører i nordfylket. Munor har 5 ansatte musikere i Munorensemblet, i tillegg til å gi oppdrag til rundt 60 profesjonelle utøvere i året. Distriktsmusikarane i Ryfylke holder til i Suldal, med tre ansatte profesjonelle musikere. De holder konserter i hele Ryfylke, og tar også gratisoppdrag for lag og organisasjoner i Ryfylke.

Rogaland ungdomssymfoniorkester, som har eksistert siden 2004, har som formål å gi unge med en viss musikkkompetanse anledning til å spille i orkester med høykvalitet og kompetent ledelse. I tillegg til konserter arrangeres det også seminarer og sommerskole for medlemmene.

Nord-Rogaland symfoniorkester på Haugalandet har eksistert i over 40 år og består av både profesjonelle musikere og amatørmusikere. Harald Hårfagre kammerorkester er et prosjektbasert profesjonelt kammerorkester med tilholdssted i Haugesund. Jæren Symfoniorkester har eksistert siden 1982, og er et

interkommunalt samarbeid mellom kommunene Klepp, Time og Hå. Orkesteret består primært av amatører, men har profesjonell dirigent.

1B1 er et fritt ensemble med utgangspunkt i Bjergsted-miljøet, med musikere fra Stavanger, Kristiansand og Bergen.

Det frie musikkfeltet

STAR Rogaland ivaretar det rytmiske musikkfeltet i Stavanger og Rogaland gjennom kurs og kompetansetiltak. STAR har tidligere mottatt RUP-midler for å kunne arbeide mer regionalt, blant annet gjennom en deltidsstilling på Haugalandet samt kompetansehevende tiltak i hele fylket.

Vestnorsk jazzsenter, som holder til i Bergen er primært en regional produksjonsaktør for jazzfeltet, mens Sildajazz og Stavanger Jazzforum er viktige arrangører innen jazzfeltet ut over deres arbeid med festivaler. I Stavanger finner en også Aktivt Kvinnekultursenter (AKKS) og BandOrg. Den første er en idealistisk musikkorganisasjon som arbeider for kjønnsbalanse i alle ledd av musikkbransjen. BandOrg har konsentrert sin virksomhet om fordeling av Frifond-midler, og noe kurs- og seminarvirksomhet overfor band.

Studentsamfunnet Folken er, i tillegg til å være studenthus for alle studenter i Stavanger-området, også en viktig regional scene for rytmisk musikk.

Folkemusikkarkivet for Rogaland skal ta vare på og videreformidle folkemusikk- og folkedansttradisjonene i fylket og være et faglig kompetansesenter. Arkivet er tilknyttet Ryfylkemuseet. Musikk- og filmbiblioteket ved Stavanger kulturhus gjør et viktig arbeid med å dokumentere og formidle Rogalands musikkliv innen alle sjangere gjennom tjenesten Rogalyd.

Det frivillige musikkfeltet

Det frivillige musikklivet i fylket blir ivaretatt gjennom den regionale overbygningen Rogaland musikkråd, som også administrerer fylkeskommunale midler til Norges Musikkorpsforbund Rogaland og Norges Korforbund Rogaland og Haugalandet. Musikkrådet er et felles kontaktpunkt og samarbeidsorgan for musikklivet i fylket, og

formidler også voksenopplæringstilskudd til musikktiltak gjennom Musikkens studieforbund.

Musikkfestivaler

En stor andel av festivalene som gjennomføres i fylket hvert år opererer innenfor musikkfeltet. De største festivalene er International Chamber Music Festival, Maijazz, Sildajazz, Numusic, Norsk orgelfestival og Fartein Valen-festivalen.

I fordeling av festivalstøtte for 2014 fikk fylkesrådmannen i oppdrag å vurdere eventuell fast støtte til fyrtårnfestivalene Numusic, Norsk orgelfestival og Nuart. Dette vil bli tatt opp innen utgangen av perioden med fireårig fast støtte til disse.

Arrangørleddet i musikkjeden

Arrangørleddet er en viktig del av musikkjeden. De siste års endringer i musikkøkonomien har gjort dette leddet desto viktigere, da liveframføringer ofte vil være musikernes viktigste inntektskilde. Rogaland fylkeskommune ser det som viktig at aktørene samarbeider på tvers av sjangere for å ivareta og styrke arrangørkompetansen. Her vil de regionale kompetanseaktørene og interesseorganisasjoner kunne spille en viktig rolle i samarbeid med offentlige og private arrangører, herunder også kirken.

Utdanning

Rogaland har utdanningstilbud på universitetsnivå for den institusjonsbaserte musikken samt jazz (UiS). Gjennom tre videregående skoler, Skeisvang, Bjergsted og Vågen tilbys utdanning innen musikk, dans og drama. For musikk og kulturutdanningen legges også et viktig grunnlag i kulturskolene i kommunene. I tillegg tilbyr mange kommuner øvingslokaler for barn og unge.

Utfordringer

Store deler av fylkeskommunens midler går til det institusjonsbaserte musikkfeltet.

Det har de siste årene blitt arbeidet med etableringen av et regionalt operaselskap på linje med det som flere andre fylker har. Dette arbeidet har også Rogaland fylkeskommune deltatt aktivt i, men uten at det er oppnådd statlig støtte til en slik operaetablering. Stavanger og Sandnes kommune har nå etablert et felles

operaselskap; Opera Rogaland. Fylkeskommunen har avsatt årlige midler til regional opera, disse ses i sammenheng med Opera Rogaland sine regionale oppsetninger. Dersom staten er villig til å støtte et regionalt operaselskap vil det være aktuelt for Rogaland fylkeskommune å vurdere sitt bidrag på ny.

Det frie musikkfeltet i fylket mangler en regional overbygning. Behovet for samordning er tydelig. Aktørene har behov for hjelp til satsing på musikk i utlandet, og det må legges til rette for at disse blir værende i regionen. Entreprenørskap, kompetanseheving og talentutvikling er viktige stikkord i denne sammenheng. Det har i de siste årene blitt arbeidet for å etablere en organisasjon som skulle ivareta dette feltet, under arbeidsnavnet Musikkraft (nå STAR Rogaland). Det er utarbeidet en rapport som går gjennom behov innen feltet samt viktige arbeidsoppgaver for en slik organisasjon. Fylkesutvalget har vedtatt etablering av Musikkraft, men nødvendige midler har foreløpig ikke blitt avsatt. I planperioden vil det være viktig å styrke STAR Rogaland som kompetanse- og samordningsaktør for hele fylket innen det frie musikkfeltet.

For det frivillige musikkfeltet er skoling og økning av satsene for instruktører, dirigenter og tillitsmenn en prioritert oppgave. De er også opptatt av å få flere inn i støttearbeidet. Reduksjonen i tilskudd til voksenopplæringstiltak har økt de økonomisk/organisatoriske utfordringene for denne delen av musikkfeltet. Gjennom medvirkningsmøtene kom det til uttrykk at det er en belastning med for få og dårlige øvings- og lagerlokaler. Rogaland fylkeskommune har forståelse for dette, men mener at dette normalt må løses på kommunalt nivå. I forlengelsen av dette har det også blitt pekt på at det er kostbart for det frivillige musikklivet å leie kulturlokaler til konserter. Aktiviteter som kvalifiserer til voksenopplæringsstøtte kan per i dag bruke offentlige undervisningslokaler gratis.

En viktig felles utfordring for hele musikksektoren er at musikkmiljøet i fylket oppleves som lite og fragmentert. Musikklivet har behov for å snakke bedre sammen, og det er behov for samordning. Dette knyttes også opp mot talentutviklingen som en opplever som lite koordinert mellom de ulike musikkfeltene

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

- Legge til rette for økt samordning på tvers av musikalske sjangre gjennom etablering av arenaer for dette.
- Styrke og bidra til samordning av det frie musikkfeltet i fylket.
- Styrke rammevilkårene for de profesjonelle musikermiljøene i fylket, både frilansere og institusjoner, ut fra tilgjengelige rammer.

4. Kulturarv i Rogaland

Hovedmål:

- Rogaland fylkeskommune skal bidra til å forvalte vår felles kulturarv på en bærekraftig måte i samsvar med nasjonale og regionale føringer.
- Kulturarven skal bidra til å skape bo- og kulturmiljøer som bidrar til livskvalitet og oppleves som attraktive.
- Kompetansebehovet for å kunne være en aktiv utviklingsaktør innen kulturminnevern skal ivaretas.

Fagområdet kulturarv

Kulturarv er et bredt arbeidsfelt i Rogaland fylkeskommune. Det omfatter behandling av saker etter Plan og bygningsloven og Kulturminneloven, formidlings – og tilretteleggingsoppgaver, rådgivningsoppgaver og deltakelse i fylkeskommunal planlegging. I tillegg kommer også utvikling av museumsfeltet. Innen kulturminnevernet forvalter en også tilskuddsordninger til hjelp for eiere av freda bygg, samt til eiere av verneverdige hus og fartøy. Rogaland fylkeskommune skal sørge for at kulturarven ivaretas gjennom forsvarlig bruk og vern. Målet er at også fremtidige generasjoner kan få del i opplevelser og kunnskap om vår mangfoldige kulturarv.

I forlengelsen av dette ligger også fylkeskommunens ansvar for å delta i planarbeidet for gode framtidige bo- og kulturmiljø. Dette ansvaret for stedsutvikling er sentralt i den nye plan- og bygningsloven og ivaretas som et tverrfaglig ansvar for flere avdelinger i Rogaland fylkeskommune. Vi har valgt å ta dette inn som et kapittel under kulturarv i denne planen.

Kulturminner

For alle mennesker er det viktig å kjenne sin bakgrunn, og vite at vi er ledd i en tidsskjede som strekker seg fra fortiden og inn i en ukjent framtid. Kulturminnene er en viktig og vesentlig del av kulturarven. Alle spor etter menneskers liv og virksomhet i omgivelsene er kulturminner og kulturmiljøer, enten de tilhører en fjern eller en nær

fortid. Til disse hører også immaterielle kulturminner. Kulturminner- og miljø er ikke-fornybare ressurser. Det betyr at de valg vi tar i dag, som oftest er endelige.

Noen kulturminner er automatisk fredet. Dette er kjente og ukjente kulturminner fra tiden før 1537 (reformasjonen). Alle stående byggverk fra perioden 1537-1649, skipsfunn eldre enn 100 år og samiske kulturminner eldre enn 100 år, er også automatisk fredet.

Kulturminnene gir oss kunnskap om tiden før vi fikk skriftlige kilder, og de supplerer skriftlige kilder og gir dem en bredere tolkning. Vår tilhørighet til et sted hører sammen med opplevelsen av det menneskeskapte i omgivelsene. Opplevelsen av å se hus, landskap, gravminner, redskaper og kunst, og andre kulturminner som ble skapt og brukt av våre forfedre, er noe vi er forpliktet til å sikre at barn og unge også får i framtiden. I Meld. St. nr. 35, *Framtid med fotfeste*, slår regjeringen fast at kulturminner skal bevares som verdifulle ressurser og være med på å skape verdier i levende lokalsamfunn. Med verdiskaping menes et bredt spekter av positive effekter som kulturarven gir for den kulturelle, sosiale, økonomiske og miljømessige utviklingen. Kulturminner kan ha en bruksverdi, blant annet ligger det et kunnskapsforråd av praktisk art lagret i gamle byggeteknikker, materialvalg, arbeidsmetoder og redskaper. Kulturminner kan også bidra til verdiskapning i reiselivssammenheng, som severdighet og attraksjon. Rogaland fylkeskommune har en viktig rolle i å tilrettelegge for at ulike aktører skal kunne bruke kulturminner og kulturmiljø på en forsvarlig måte.

Fylkeskommunens ansvar for å ta vare på kulturminnene

Både eiere, brukere, lokalsamfunn og organisasjoner, så vel som den offentlige kulturminneforvaltningen, er forvaltere av kulturminner og kulturmiljøer. Den offentlige forvaltning har et særskilt ansvar for å sikre at de nasjonale målene for kulturminnevernet oppfylles. Myndighet og forvaltningsansvar for kulturminner er fordelt mellom stat, fylkeskommune og kommuner.

Som regional kulturminnemyndighet har fylkeskommunen et lovpålagt ansvar for å ivareta nasjonale og regionale kulturminneinteresser i plan- og byggesaker.

Fylkeskommunen har også en sentral rolle som veileder overfor kommuner og private aktører.

Fylkeskommunen er videre delegert myndighet etter kulturminneloven i flere saker som angår kulturminner, og har blant annet ansvar for skjøtsel og tilrettelegging av automatisk freda kulturminner. Fylkeskommunen har et tett samarbeid med eiere av fredete bygg og anlegg.

Fylkeskommunen skal være en regional utviklingsaktør, og kulturminneforvaltning innebærer også regional utvikling. Både utvikling og forvaltning skal skje på en bærekraftig måte, og det skal etterstrebtes løsninger som kan tilfredsstille dagens behov uten å ødelegge framtidige generasjoners muligheter for å tilfredsstille sine. Det ligger også til rollen som utviklingsaktør å legge til rette for bruk, opplevelser, kunnskap, identitetsbygging og verdiskaping.

For Rogaland fylkeskommune er det viktig med et godt samarbeid med kommunene fordi de som planmyndighet har et stort ansvar for å ivareta sine kulturminner. Plan- og bygningsloven er kommunens viktigste verktøy for å kunne ivareta kulturminner og kulturmiljøer. Gjennom den daglige plan- og byggesaksbehandlingen har kommunene god mulighet til å opplyse om og gi råd vedrørende kulturminner og kulturmiljøer. Kommunale kulturminneplaner er et godt redskap kommunene kan bruke for å ivareta sine kulturminneinteresser.

Det er viktig at kulturarven sikres gjennom planarbeid i henhold til lovverk, men formidling er også viktig for å skape forståelse for hvorfor og hvordan kulturminneverdier skal ivaretas og forvaltes. Det er en klar forventning fra sentrale myndigheter at formidlings- og tilretteleggingsarbeidet i regi av fylkeskommunene skal prioriteres. Målet er at et representativt utvalg av kulturminner skal sikres gjennom langsiktig skjøtsel og gjøres tilgjengelig for publikum. Økt kunnskap og kompetanse vil bidra til bedre forvaltning og hindre kulturminnekriminalitet, og gjennom økt kunnskap vil det også være kortere vei til de gode ideene og mulighetene for å bruke kulturminnene og kulturmiljøene.

En velfungerende kulturminneforvaltning er viktig for å støtte opp under utviklingen av et moderne og framtidsrettet Rogaland. Utviklingsorientert kulturminneforvaltning

innebærer derfor at det brukes mye tid på å støtte kommuner og andre involverte gjennom blant annet kompetansebygging, råd og veiledning.

Utfordringer

Kunnskapsleverandør, koordinator og pådriver

Rogaland er et fylke preget av vekst og stor byggeaktivitet. Rogaland er også et fylke som har vært et attraktivt sted å bosette seg i årtusener, noe som reflekteres i stor funntetthet av fornminner. Det kan være en utfordring å finne en god balanse mellom vekst og utbygging på den ene siden, og bevaring av kulturminner på den andre. Den store byggeaktiviteten medfører blant annet et stort omfang av lovpålagte forvaltningssaker. En stor utfordring i årene framover blir å håndtere veksten og endringene i retning av bærekraftig utvikling for hele fylket, der også kulturminneverdiene blir ivaretatt og integrert.

Forvaltningsoppgaven innebærer at det må foretas valg. Alt kan ikke, og skal ikke tas vare på. Rogaland fylkeskommune ønsker å sikre et representativt utvalg av kulturminner som kan fortelle fremtidige generasjoner om hvordan Rogaland har blitt til. Det er derfor viktig å få oversikt over de kulturminner som finnes, og foreta verdisetting og prioriteringer. For å løse disse oppgavene er det behov for å utvikle strategier for sikring/vern/bevaring av regionale kulturminneverdier. Et ledd i dette arbeidet vil være å utarbeide oversikter over kulturminner i regional og nasjonal verdi, samt tematiske lister over eksempelvis krigsminner, kulturlandskap, industriminne, havneanlegg osv. Rogaland bør i den sammenheng også ha et vestlandsperspektiv på valg av strategier og prioritering av prosjektdeltakelse. Kystkultur, teknisk industrielle kulturminner og kraftutbygging, kan være aktuelle tema å samarbeide med de andre vestlandsfylkene om. Enkelte fylkeskommuner har utarbeidet egne kulturminneplaner for sine fylker. Det har blitt stilt spørsmål om dette også bør utarbeides for Rogaland. Behovet for en slik plan foreslås vurdert når den nåværende regionale planstrategi skal revideres.

I forlengelsen av dette er det en utfordring at de administrative ressursene innen kulturminneforvaltning i fylkeskommunen og kommunene i stor grad er bundet opp i lovpålagte oppgaver og svarfrister i tilknytning til planarbeid. Det kan bety at andre typer saker og arbeidsoppgaver må nedprioriteres, eventuelt legges helt til side.

Fylkeskommunen har et klart forvaltningsansvar og forpliktelse til å ta stilling til de byggesaker som oversendes. Gode planer og god kompetanse i kommunene er viktig for å sikre kulturminnene og avlaste fylkeskommunens saksarbeid. Det forutsettes at kommunene selv er i stand til å gi en solid faglig veiledning og vurdering før saker oversendes Rogaland fylkeskommune for uttalelse. Mange kommuner sier at de ikke har tilstrekkelig kulturminnefaglig kompetanse og at de har behov for hjelp og veiledning fra fylkeskommunen både i plansaker, byggesaker og formidlingsarbeid. Enkelte kommuner sin manglende kompetanse og kapasitet innen kulturminneforvaltning er en vesentlig utfordring.

Lokale kulturminneplaner er viktige verktøy for å få oversikt over, verdisette og prioritere kulturminner, og det forventes at fylkeskommunen skal bidra med faglig hjelp og veiledning i utarbeidelsen av slike planer. Fylkeskommunen opplever også stor pågang fra kommuner og frivillige aktører som trenger hjelp og veiledning i tilknytning til lokale tilretteleggings, skjøtsels- og formidlingstiltak. Fylkeskommunen har et ansvar for faglig kvalitetssikring og koordinering av slike tiltak. Det lokale engasjementet, viljen og engasjementet er stort, og det er en utfordring at fylkeskommunen ikke har ressurser til å følge dette opp. Dette medfører at flere gode tiltak ikke blir gjennomført.

Det er behov for at Rogaland fylkeskommune tar en tydeligere rolle og forsterker sin innsats som pådriver og koordinator for kompetanseheving innen kulturminneforvaltning i kommunene. Det er blant annet behov for å styrke den administrative kompetansen i kommunene. For å ivareta dette må også kompetansebredden i fylkeskommunen styrkes.

Med til kompetansegrunnlaget hører også bevaring og utøvelse av håndverkstradisjoner som kan bidra til et faglig godt vedlikehold av verneverdige bygninger. Både kommuner, private eiere og regionmuseene, som også forvalter antikvarisk bygningsmasse, etterspør bygningsantikvarisk kompetanse og ressurser til å skaffe seg dette. Det er en utfordring for kulturminnevernet, og for eiere og forvaltere av antikvariske bygninger, at det ikke er tilstrekkelige ressurser til, eller tilgjengelig antikvarisk veiledning og håndverk. Det er ønskelig med kompetansesentra der eiere av verneverdige bygninger og fartøy kan få

bygningsfaglig veiledning. Museene har med sin fagekspertise, og som forvaltere av antikvariske bygninger, gode forutsetninger for å videreutvikles som regionale kompetansesentra for bygningsvern og bygningshåndverk. Hordaland fylkeskommune har utviklet en modell for dette som det er aktuelt å vurdere også for Rogaland.

Rogaland fylkeskommune har budsjettmidler til å gi en viss støtte til restaurering av verneverdige bygg og fartøyer. I forhold til beløpene det søkes om, er imidlertid de gitte budsjetttrammene ikke tilstrekkelige til å følge opp de nasjonale mål om å minimere tapet av verneverdige kulturminner. Dette ser en tydeligst når det er snakk om større restaureringstilskudd for å sikre særlig verneverdige bygninger og fartøyer. Det er en utfordring at de økonomiske virkemidlene til å ivareta verneverdige bygg, anlegg og fartøy ikke samsvarer med reelle behov og kostnader.

En særlig utfordring de neste årene vil være å følge opp den kulturmiljøfredning i Skudeneshavn som er igangsatt av Riksantikvaren. Rogaland fylkeskommune bidrar både økonomisk og med personalressurser til dette arbeidet som også omfatter et verdiskapningsprosjekt. Denne fredningsoppgaven kommer i tillegg til oppfølging av pågående fredningssaker.

Det beste vern skjer gjennom bruk, men det kan være en utfordring å finne bruksmuligheter for verna/freda bygninger og anlegg. Gjennom verdiskapningsprosjekter i samarbeid med Riksantikvaren kan fylkeskommunen bidra til å skape ny aktivitet i tilknytning til slike bygg.

I Riksantikvarens prioriteringsbrev blir det sagt at det er ønskelig å delegere flere oppgaver til fylkeskommunene. Dette gjelder bl.a.:

- Forvaltning av omgivelsene til ikke-kirkelige middelalderbygninger
- Forvaltning av omgivelsene til fredet statlig eiendom
- Forvaltningen av vernede fartøyer til utvalgte fylkeskommuner med kompetanse på feltet. Det er gitt tydelige signaler om at Rogaland er blant de utvalgte fylkene.
- Ny ansvarsfordeling i visse saker etter kulturminneloven (§8, tillatelse til inngrep i automatisk freda kulturminner)

Fylkesrådmannen ser fornuften i å delegerer flere av disse oppgavene. Det vil imidlertid være en betydelig utfordring å følge dem opp uten øremerkede ressurser. Fylkeskommunene vil også på flere områder ha behov for å styrke den faglige kompetansen som kreves slik at de kan følges opp på en god måte.

Stedsutvikling

Rogaland er preget av vekst og endringer knyttet til demografi, næringsliv, samferdsel og kulturmangfold. Nye virksomheter etableres, folketallet øker og arealer omdisponeres for å ivareta de utfordringene som endringene skaper.

Endringsmønster og endringstakt er ulik i fylket, det gjør at også utfordringene blir ulike og håndteres ulikt. Sterkest er endringene i Stavanger-Sandnes regionen hvor folketallet allerede er godt over 200.000, og hvor det forventes ytterligere sterk vekst. Nye transportløsninger som Ryfast og Rogfast, vil de nærmeste tiårene utvide og forsterke transformasjonsprosessene.

Endringene som pågår får betydning for kulturminner, kulturmiljø og landskap, og påvirker vår vante bruk av områdene til opplevelser og rekreasjon. Samtidig har fylkeskommunen gjennom planprosessene i kommunene og mellom kommunene, en mulighet til å påvirke bo- og livskvalitet i de områder som blir bygget ut eller transformert.

Gjennom Plan- og bygningsloven uttrykkes det en klar forventning om at fylkeskommunene skal delta aktivt i planarbeidet for å skape gode framtidige bomiljø. En særlig utfordring vil det være å kombinere kompetanse om tradisjonell byggeskikk med nye ambisjoner og ideer om arealdisponering og arkitektur. Kunnskapsformidling, meningsbrytning og konstruktiv dialog er viktige elementer i et slikt plan og utviklingsarbeid. Det er viktig å styrke disse prosesser innad i fylkeskommunen mellom relevante fagmiljø, men ikke minst bør det bære en viktig ambisjon å skape et godt dialogklima med eksterne aktører.

Museer

Rogaland fylkeskommune sitt arbeid i forhold til museene er basert på Regionalplan for museum som ble vedtatt i oktober 2011. I vedtaket ble det sagt at planen skal rulleres årlig. Ved siste rullering ble det konstatert at det ikke har vært mulig å avsette tilstrekkelige midler til å holde framdriften i tråd med planens ambisjoner.

Målsetningene og tiltakene som er nedfelt i planen oppleves fremdeles som viktige for Rogaland fylkeskommune å prioritere også for de neste 10 årene. Det foreslås derfor at Regionalplan for museum prolongeres og gis samme varighet som Regionalplan for kultur. Den årlige rullering innarbeides som et ledd i rullering av kulturplanen. Mål og tiltak som er nedfelt i Regionalplan for museum vil dermed følge med i den årlige rullering av kulturplanen.

Flere av de prioriterte tiltak er satsinger og prioriteringer som skal gjennomføres over tid. Resultatene har i store trekk blitt som forventet, men det hadde vært ønskelig med raskere framdrift på enkelte områder. Delvis har dette sammenheng med at det er store og omfattende prosjekt, der utfordringer på et område fort får konsekvenser for framdriften til hele prosjektet.

Utfordringer

Den beskrivelse av status og utfordringer som ble gjort i Regionalplan for museum er fremdeles dekkende og blir derfor ikke gjentatt i denne planen. For å sikre en helhetlig forståelse av hele kulturfeltet er det imidlertid viktig å sammenfatte de viktigste utfordringer og prioriteringer i denne planen. Dette er gjort med utgangspunkt i den orienteringssak som ble lagt fram for fylkesutvalget i november 2014, sak 0209/14.

Høy kvalitet på arbeidet med å sikre museenes samlinger har vært et av de prioriterte målene i museumsplanen. Dette har blitt fulgt opp med flere tiltak bl.a. gjennom å opprette fellestjenester og mobile team for gjennomgang av fotosamlinger og museenes gjenstandssamlinger. Den prosjektorganisasjon som nå er etablert for å ivareta dette bør føres videre fram til 2020 for å ivareta det etterslep som museene har på dette området. I samsvar med Regionalplan for museum bør arbeidet også utvides til å gjelde bygningvern ved museene. Parallelt med dette arbeidet skal det

utformes en felles dokumentasjons- og innsamlingsplan for museene i Rogaland med gjennomgang av status, arbeidsdeling og prioriteringer for det videre arbeidet med å sikre og forvalte museenes samlinger.

Utvidelse av magasinkapasiteten, blant annet for større tekniske gjenstander, og etablering av felles konserveringsverksted for museene i Rogaland, er høyt prioritert i museumsplanen. Dette arbeidet vil være tett knyttet opp mot satsingen på samlingsforvaltning. Ny magasinløsning forutsetter at alle museenes behov vurderes samlet, og at det i størst mulig grad etterstrebes fellesløsninger som også kan dekke andre behov og fellestjenester, blant annet konserveringsverksted. Mulighetene for å etablere et fellesmagasin i samarbeid med Norsk Oljemuseum bør følges opp. Det er ønskelig at nytt magasin og verksted står ferdig til 2018. Arbeidet med å utrede dette forutsettes gjennomført i tett samarbeid med museene for å kunne ivareta flest mulig av deres behov.

Immateriell kulturarv er satt sterkere på dagsorden de siste åra gjennom UNESCO-konvensjonen for immateriell kulturarv. I følge konvensjonen er ikke kulturarv bare de fysiske kulturminnene, det inkluderer også tradisjoner eller levende uttrykk som er overført til etterkommere. Eksempler kan være muntlige uttrykk som sang, språk og fortellinger, ritualer eller festivaler, kunnskap om naturen eller handlingsbåren kunnskap innen f.eks. håndverk eller folkedans. Museene har en naturlig rolle i å ta vare på denne kunnskapen, men for at den immaterielle kulturarven skal holdes levende har også skoler, barnehager og andre kulturinstitusjoner et stort ansvar. Flere av museene har i sine høringsuttalelser pekt på at det er viktig å prioritere det museumsfaglige arbeidet knyttet til miljø- og naturutfordringer. Museum Stavanger har en særlig rolle her, men også de øvrige museene har naturlige forutsetninger til å belyse globale og regionale utfordringer på dette området. I utgangspunktet vil de enkelte museer følge opp denne typen tema gjennom eget formidlingsarbeid, men fylkesrådmannen vil også være åpen for å drøfte felles prosjekter på dette området. Konsolideringsprosessen for museene i Rogaland har kommet langt og fylkeskommunen har bidratt til dette arbeidet med egne utviklingsmidler. Den viktigste utfordringen som nå gjenstår er en rekonsolidering av Haugalandmuseene. Museet og kommunene i nordfylket har tatt initiativ til dette og planlegger å etablere et nytt

konsolidert museum 1. desember 2015. Det er naturlig at Rogaland fylkeskommune støtter denne prosessen i samarbeid med kommuner og stat.

I Regionalplan for museum er det foreslått en evaluering av konsolideringsarbeidet som har foregått i fylket. En slik evaluering forutsetter samarbeid med statlige myndigheter og bør være utført i løpet av 2017. Den forventede endringen av kommunestrukturen i Rogaland kan være aktuelt å ta med i vurderingen av den framtidige museumsstrukturen i fylket. Uavhengig av en slik evaluering er det ønskelig å vurdere ordningen med ekstra konsolideringsmidler i Rogaland.

For hele kultursektoren er det ønskelig å basere endringer på et solid kunnskapsgrunnlag. Foreløpig har det ikke vært mulig å prioritere midler til museumsfaglig forskning, men midler til dette bør vurderes i budsjettssammenheng for 2016. I den sammenheng er det også naturlig å peke på mulighetene for samarbeid med ulike avdelinger ved Universitetet i Stavanger.

De regionale museene forvalter en stor bygningsmasse som det kreves både kompetanse og økonomiske ressurser til å ivareta. Disse utfordringene har også blitt framhevet fra nasjonalt hold og det er et prioritert mål i museumsplanen å styrke museenes forutsetninger til å kunne ivareta dette arbeidet.

Fylkesrådmannen har nylig foretatt en kartlegging av rehabiliterings- og restaureringsbehov for museumsbygg. Regionmuseene forvalter en samlet bygningsmasse på 318 bygninger, både bygg med vernestatus, nyere administrasjons- og formidlingsbygg og bygninger som er en kombinasjon av dette. De samla kostnadene til å dekke behovet for rehabilitering og restaurering er estimert til kr. 133 millioner kroner. Dette kommer i tillegg til museenes planer om nybygg. Restaurerings- og rehabiliteringsarbeidene forutsetter betydelige investeringstilskudd fra Rogaland fylkeskommune. Gjennomføring av arbeidet er i stor grad også avhengig av nok ressurser til og tilgjengelig antikvarisk kompetanse. Ryfylkemuseet er viktig i den sammenheng med sin rolle som kompetansesenter. I tillegg har flere foreslått at det bør vurderes å tilby opplæring/utdanning i tradisjonshåndverk gjennom de videregående skolene. Dette vil bli fulgt opp før neste rullering av kulturplanen.

Med utgangspunkt i de kjente investeringsplanene blant museene og andre kulturinstitusjoner, har vi valgt å belyse investeringsutfordringene i et eget kapittel i denne kulturplanen. (Kapittel 10)

Strategier kulturarv

Gjennom lovverk og regionale planer er det allerede formulert tydelige strategier for arbeidet innenfor dette kulturfeltet. Disse legges derfor til grunn for de tiltak som prioriteres. Dette omfatter følgende:

- Ivareta lovpålagte oppgaver som forvaltningsorgan innenfor kulturminnevern slik disse er formulert i kulturminnelov og de årlige forventningsbrev fra Riksantikvaren.
- Styrke rollen som utviklingsaktør på kulturarvfeltet og bidra til en bærekraftig arealutnyttelse og en god stedsutvikling i samsvar med ambisjonene i plan- og bygningsloven.
- Videreføre regionalplan for museer som en del av regional kulturplan.

5. Idretten i Rogaland

Hovedmål:

- Rogaland fylkeskommune skal legge til rette for at befolkningen i Rogaland kan drive med egenorganisert fysisk aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige, medlemsbaserte idretten.
- Rogaland fylkeskommune skal sikre et variert spekter av anlegg for idrett og friluftsliv med høy kvalitet for befolkningen i Rogaland.
- Rogaland fylkeskommune skal bidra til at det arrangeres større internasjonale idrettsarrangementer i Rogaland.

Idrett er en del av det utvidete kulturbegrepet, og bidrar gjennom sine verdier, referanser og symboler til å binde mennesker sammen. Dette skjer ikke minst gjennom idrettens evne til å skape begeistring og tilhørighet.

Det at idrett er definert som en del av kulturpolitikken har også sammenheng med den organisasjonsform som idretten tradisjonelt har. Idrettslagene er frivillige organisasjoner som ikke har fortjeneste som formål. Lagenes aktiviteter tar utgangspunkt i felles interesser og mål i lokal- og nærmiljøet. Idrett er en sentral del av livet til en stor del av Rogalands befolkning, enten som aktiv, tilskuer eller frivillig.

Å drive med idrett gir utfordringer. Gjennom deltakelse og trening eller konkurranser utvikles enkeltmennesket både fysisk og mentalt. Idrett er en kilde til glede, overskudd, fysisk og psykisk mestring. Idrett handler også om deltakelse i sosiale fellesskap. Samlet gir dette en idrett som bidrar til personlig utvikling for enkeltmennesket, samtidig som den gjennom sin fellesskapsorientering har en samfunnsbyggende funksjon.

Lokale idrettslag er gjennom sin brede tilslutning i barnegruppen et av sivilsamfunnets viktigste bidrag til gode og trygge oppvekstsvilkår. Idrett rekrutterer bredt og er en av samfunnets viktigste inkluderingsarenaer. Lokale idrettslag er møteplasser på tvers av generasjoner, kulturer og sosiale skillelinjer. Den organiserte idretten har selv påtatt seg et ansvar og har høye mål om å gi et aktivitetstilbud til alle som ønsker det.

I tillegg har idrett bred publikumsappell. En betydelig del av Rogalands befolkning finner glede i å oppleve idrett direkte gjennom å være tilstede på idrettsarrangementer eller gjennom ulike medier. Det store engasjement, begeistring og samhold idretten utløser, er en kilde til glede og en rikere tilværelse.

Idrett, trening og mosjon er også viktig for å nå nasjonale helsepolitiske mål. Fysisk inaktivitet er et økende samfunnsproblem, og det er i første rekke en mer stillesittende hverdag som er årsaken til at kun 20 prosent av befolkningen oppfyller myndighetenes anbefalinger om daglig fysisk aktivitet.

Toppidrett er også en del av kulturpolitikken. Idrett på øverste nivå er en prestasjonskultur som har klare fellestrekk med det som finnes på andre områder innenfor kulturlivet. Toppidrett skaper engasjement, entusiasme og begeistring som få andre områder i samfunnet. Toppidrett er underholdning, men også menings- og identitetsskaper for publikum, noe som bekrefter idrettens posisjon som et viktig kulturfenomen.

Idrettspolitikken handler om hvilke verdier og mål vi mener idretten skal tjene og hvordan ressursene skal fordeles for å nå slike mål. Med en direkte kobling mot statens visjon for idrettspolitikken, idrett og fysisk aktivitet for alle, skal fylkeskommunen legge til rette for at alle innbyggere i Rogaland som ønsker det skal ha muligheten til å delta i idrett eller drive egenorganisert fysisk aktivitet.

STATUS OG UTFORDRINGER

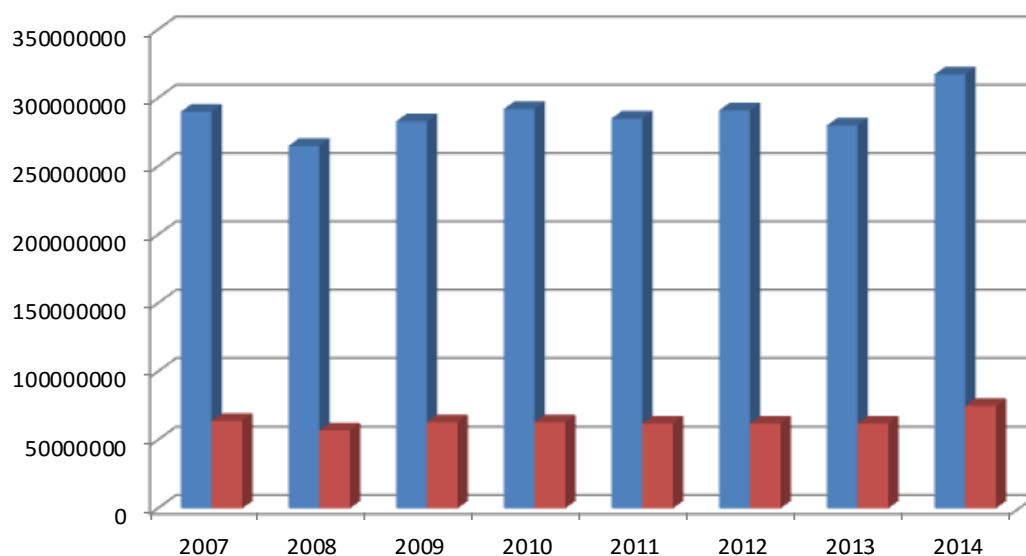
Rogaland fylkeskommune sin innsats i forhold til idrett og fysisk aktivitet er knyttet til forvaltning av spillemidler, fordeling av egne midler til idrettsanlegg og til internasjonale idrettsarrangement. I tillegg har fylket en viktig rolle som rådgiver for kommuner og overordnede instanser som Rogaland idrettskrets. Rogaland fylkeskommune samarbeider med både staten, andre fylker, kommunene og den organiserte idretten på fagområdet idrett.

Anlegg for idrett og fysisk aktivitet

Spillemidler til anlegg for idrett og fysisk aktivitet, herunder friluftsliv, er en viktig stimulerings- og finansieringskilde til anleggsbygging i Rogaland, både blant

kommuner og ikke minst for idrettslag. Med utgangspunkt i den begrensede tilgangen til statlige spillemidler er det viktig at pengene går dit behovet er størst og til riktig tid. Det er derfor viktig at fylkeskommunen har klare strategier for tildeling av spillemidlene.

Figuren under viser en oversikt over godkjent søknadssum (blå søyle) versus tilskudd fra departementet (rød søyle) fra 2007 til 2014. Beløpene er i mill. kroner.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Søknadssum	290	265	283	292	285	291	279	317
Tilskudd fra KUD	64	57	63	63	62	62	62	74

Vi ser av figuren at godkjent søknadssum er mye større enn rammetilskuddet fra departementet. Disse forholdstallene viser at Rogaland har et stort etterslep i forhold til tilskudd av spillemidler, og søkere må regne med å vente i gjennomsnittlig 5 år før det kan ytes tilskudd. For enkelte anlegg er ventetiden enda lengre, på grunn av stor kommunal søknadsmasse og kostnadskrevende anlegg som binder opp store beløp over flere år. Flere typer anlegg fører med seg store økonomiske konsekvenser og utviklingen er at det bygges større og mer kostnadskrevende anlegg. Dette utfordrer de enkelte idrettslagene, kommunene, og det interkommunale og tverrsektorielle

samarbeidet for å realisere anlegg av regional betydning, og ikke minst anleggenes flerbrukspotensiale.

Kommunal satsing på idrett og fysisk aktivitet, og prioritering av spillemidlene, er en viktig forutsetning for å hindre et større etterslep og sikre tilfredsstillende anleggsdekning. I og med at anleggene planlegges og bygges lokalt, blir de kommunale prosessene ofte avgjørende for både hvilke behov som tilgodeses og hvilke anlegg som bygges.

Når det gjelder anleggssituasjonen i fylket, viser tall fra Kulturdepartementet at Rogaland har en gjennomsnittlig, sammenlignet med de andre fylkene, anleggsdekning per innbygger. Figuren nedenfor viser anleggsdekningen i fylkene basert på data fra idrettsanleggsregisteret i 2014. En lav verdi gjenspeiler et lavt antall anlegg per innbygger, mens høyere verdi indikerer en bedre anleggssituasjon.

Kilde: Spillemidler til idrettsanlegg 2014 - En gjennomgang av spillemiddelsøknadene og anleggssituasjonen, rapport utarbeidet av Kulturdepartementet og NIF.

Utbyggingstakten og prioritering av anleggstyper varierer mellom de enkelte kommuner og det er relativt store forskjeller kommunene i mellom når det gjelder antall innbyggere per anlegg. Antall innbyggere per anlegg blir ofte sett på som et uttrykk for god eller dårlig anleggsdekning. Det er imidlertid grunn til å være oppmerksom på at vurdering av anleggsdekning også må sees i sammenheng med forhold som geografiske avstander, bosettingsmønster og andre variasjoner som bl.a. lokale behov. Antall innbyggere per anlegg må likevel sies å gi en indikasjon på

den muligheten som befolkningen i Rogaland har når det gjelder tilgang til anlegg. Byene har normalt sett en dårligere anleggsdekning når det gjelder store anlegg (flerbrukshaller, fotballanlegg og svømmeanlegg), enn hva tilfellet er i de mindre kommunene.

I tillegg til å forvalte tilskudd, har fylkeskommunen en viktig rolle som veileder og koordinerende ledd for kommunene når det gjelder planlegging og bygging av anlegg for idrett og fysisk aktivitet. Vi opplever at noen kommuner er gjennomgående mer aktive enn andre over tid. Som veileder i dette arbeidet, ønsker vi å oppnå:

- Kompetente og oppsøkende kommunale idrettsadministrasjoner
- Kompetente og sterke idrettsråd
- Langsiktig prioritering av idretts- og friluftsliv over flere år.

For i størst mulig grad å sikre at detaljfordelingen følger overordnede målsettinger i den statlige idrettspolitikken, blir prosedyrer og fordelingsregler fastsatt av Kulturdepartementet. Ut over departementets prosedyrer og fordelingsregler, legges følgende føringer for prioritering og detaljfordeling til grunn for fordeling av spillemidler:

1. 40 % av rammetilskuddet fordeles på kommunale idrettsanlegg og anlegg som representerer et særforbund.
2. 30 % av rammetilskuddet fordeles på kommunale idrettsanlegg og anlegg som representerer 2 til 5 særforbund/idretter, og øker mangfoldet av tilbud i kommunen.
3. 25 % av spillemidlene fordeles på interkommunale/regionale idrettsanlegg.
4. 5 % av spillemidlene fordeles på friluftslivsanlegg og nærmiljøanlegg.

Vi er vi inne i periode med store investeringer på interkommunale anlegg samtidig som det er behov for tilskudd til mindre flerbruksanlegg og spesialanlegg i kommunene. Fordelingsnøkkelen skal sikre at samtlige anleggs kategorier blir ivaretatt, og at ikke fordelingen blir preget av kortsiktige behov og prioritering, og på bakgrunn av press fra særinteresser. Man må forvente at det også i fremtiden vil være ventetid på tildeling av spillemidler i fylket.

Ut over ovennevnte føringer, og departementets fordelingsregler, vil godkjent søknadssum og antall innbyggere også være et styrende kriterium for hvor mye tilskudd som tildeles den enkelte kommune. Videre er kommunedelplaner for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv et nyttig verktøy i arbeidet med prioritering av spillemidler. Dette er også en viktig forutsetning for å hindre et større etterslep og sikre tilfredsstillende anleggsdekning i fylket.

Modellen tas opp til vurdering, og justeres eventuelt i tråd med endringer i anleggssituasjonen, ved rullering av handlingsprogrammet i planperioden.

Regionale idrettsanlegg

Et regionalt idrettsanlegg defineres som et større kostnadskrevenne anlegg der to eller flere kommuner inngår en skriftlig avtale om eierskap, investering og drift. Disse anleggene skal legge til rette for gode kulturopplevelser og bidra til bedre helse og livskvalitet for innbyggerne i fylket. Vi har som mål å gi befolkningen best mulig vilkår for å kunne utøve fysisk aktivitet og få flere internasjonale idrettsarrangementer til Rogaland.

Fylkeskommunen er den regionale myndighet som vurderer hvilke idrettsanlegg som tilfredsstiller kravene som stilles til regionale idrettsanlegg. For anlegg som er tildelt regional status, kan det søkes om fylkeskommunalt investeringstilskudd som vil bli vurdert i hvert enkelt tilfelle, med et maksimalt tilskuddsbeløp på 10 mill. kroner.

I de siste årene er det bygget store kostnadskrevenne idrettsanlegg, samtidig som flere anlegg er under planlegging. Tabellen under viser en oversikt over investeringer og søknadssum til regionale idrettsanlegg. Beløpene er i mill. kroner.

Idrettsanlegg	Framdrift	Kostnad	Godkjent søknadssum	Tilskudd fra RFK
Tysværvågen kajakkanlegg	Ferdigstilt	5		
Sørmarka Arena	Ferdigstilt	315	10,4	10,4
Sandneshallen	Ferdigstilt	118	10	3,6
Randaberg Arena	Ferdigstilt	140	10	1,6
DeepOcean Arena	Ferdigstilt	44	6	2,4
Haugesund ishall	Ferdigstilt	45	6	4,4
Tysvær Arena	Ferdigstilt	75	8	4,4
Storhallen Karmøy	Under prosjektering			
Motorsportanlegg	Under prosjektering			
Velodrom	Under prosjektering			
50 meters svømmebasseng	Under prosjektering			

Fylkesrådmannen har under arbeidet med de siste års økonomiplaner belyst de forventninger som det er til investeringer til regionale idrettsanlegg. Nåværende søknadssum er mye større enn fylkeskommunens ramme til regionale idrettsanlegg, noe som tilsier at fylkeskommunen har et stort etterslep i forhold til investeringstilskudd til denne type anlegg.

Ambisjonsnivået når det gjelder nye kultur- og idrettsanlegg i Rogaland er stort, og forventningene til fylkeskommunen som økonomisk bidragsyter er store. Dette innebærer økonomiske utfordringer i årene som kommer, og understreker viktigheten av prioriteringer og et helhetlig planarbeid som kan skape grunnlag for langsiktige strategier og forutsigbarhet. Med bakgrunn i dette, ønsker vi å kartlegge anleggsbehovet for større kostnadskrevende anlegg i planperioden.

Internasjonale idrettsarrangementer

Idrettsarrangementer engasjerer stor frivillig innsats og skaper positive synergier i regionen på tvers av næringer og kommunegrenser. Arrangementene bidrar til aktivitetsøkning og har en nytteverdi som er i tråd med fylkeskommunens satsing på idrett og folkehelse. Denne type arrangementer er også viktig for idrettens rolle som kulturformidler og identitetsskaper på tvers av kommune, fylke- og landegrenser.

Fylkeskommunen ønsker å bidra til at det kan arrangeres større idrettsarrangement hvor man kan oppleve konkurranse, idrettsglede og prestasjoner på høyt nivå. Slike arrangement kan bidra til aktivitetsøkning, de inspirerer til egeninnsats og rekrutterer nye barn, unge og voksne inn i idretten.

Rogaland, og ikke minst Stavangerregionen, har et høyt ambisjonsnivå når det gjelder det å være vertskap for ulike typer arrangementer. Flere av disse arrangementene vokser frem på bakgrunn av arbeidet som gjøres hos ulike destinasjons- og reiselivsselskaper, som for eksempel Region Stavanger BA og Destinasjon Haugesund & Haugalandet m. fl. I hvilken grad fylkets strategier er synkronisert i forhold til andre private og offentlige aktørers strategier, når det gjelder å arrangere idretts- og kulturarrangementer, avgjør i hvilken grad RFK bør støtte opp under disse økonomisk. Det er derfor viktig at fylkeskommunen har klare strategier for hvilke idrettsarrangement man ønsker å støtte. Omfanget og organiseringen av flere av disse arrangementene bidrar også til at de kommer i grenseområdet mellom kulturarrangement og næringsvirksomhet hvor de ideelle ambisjoner kan utfordres av kommersielle forventninger. Dette er en grenseoppgang som det er viktig å ta del i bl.a. i lys av ønsket om å skape kulturbasert næringsvirksomhet.

Nye strategier og retningslinjer for tilskudd til idrettsarrangementer ble vedtatt i Regional – og kulturutvalget den 22.11.12 (sak 63/12), og Fylkesutvalget den 27.11.12 (sak – 191/12).

Samarbeid med Rogaland idrettskrets

Rogaland Idrettskrets er felles organisatorisk overbygning for alle idretter og nivå i det frivillige idrettsarbeidet. Gjennom sin organisasjon ivaretar de kontakten og dialogen med de lokale idrettslag og idrettens nasjonale ledd. Deres arbeid omfatter også et betydelig utviklingsarbeid både for de enkelte idretter og ikke minst for å ivareta idrettens samfunnsrolle. Dette omfatter bl.a. folkehelseprosjekter, inkluderingsarbeid og tilrettelegging for talentutvikling. Idrettskretsen er også en viktig dialogpartner i forbindelse med fordelingen av spillemidler.

For Rogaland fylkeskommune er Rogaland idrettskrets en viktig samarbeidspartner for å realisere målsetningene innenfor idrettssektoren. Denne rollen er det ønskelig at

de også skal ivareta i planperioden. Med bakgrunn i dette, vil fylkeskommunen opprettholde drift- og tiltaksstøtte til idrettskretsens kjerneaktiviteter og administrasjonsarbeid i planperioden. I den forbindelse har også fylkeskommunen gitt støtte til planarbeidet for et nytt idretts- og folkehelsesenter i samarbeid med Universitet i Stavanger på Ullandhaug.

Folkepulsen

Folkepulsen er et folkehelseprosjekt som skal skape økt fysisk aktivitet for målgruppene inaktive voksne, nye landsmenn og funksjonshemmede i Rogaland. Målet med folkepulsen er at idretten skal ta større ansvar i arbeidet for en bedre folkehelse, og i praksis vise idrettens viktige betydning i dette arbeidet. Samt å utvikle en dialog og en samhandling mellom idretten, brukerorganisasjoner og kommuner med det formål å øke deltakelsen av utsatte grupper av befolkningen inn i idretten, slik at deltagelsen på en god måte gjenspeiler mangfoldet i samfunnet. Prosjektet ble etablert i høsten 2009, og har sin driftsfase fra 2010. Prosjektet eies av Rogaland fylkeskommune, Rogaland idrettskrets og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og er inne i sin andre prosjektperiode. Med bakgrunn i erfaringer fra prosjektet, ønsker fylkeskommunen å utrede en ny modell for folkepulsen å opprettholde et årlig tilskudd til prosjektet i økonomiperioden.

Talentutvikling innenfor hele idrettsfeltet

Rogaland har en rekke talentfulle idrettsutøvere som representerer fylket på en positiv måte gjennom gode holdninger og prestasjoner. I den forbindelse ønsker vi å gi utøvere muligheten til å kunne videreutvikle seg i sin idrett, samt stimulere til videre satsing, ved å dele ut et årlig idrettsstipend. Vi samarbeider også med Olympiatoppen og Rogaland idrettskrets om bedre rammevilkår for morgendagens toppidrettsutøvere gjennom talenter mot toppen.

Friluftsliv

Det er regionalplanavdelingen i RFK som har hovedansvaret for friluftsliv. Avdelingen arbeider tett sammen med friluftsrådene, kommunene og friluftsansisasjonene i fylket, samt relevant statlige organer for å fremme friluftslivet.

Nåværende fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, natur- og kulturvern (FINK) er under revisjon. I planprogrammet foreslås det endringer i tema som skal ses i sammenheng

med friluftsliv. Det skal også arbeides med temaet regional naturforvaltning, både i forhold til friluftsliv, og som tema i arealplanleggingen.

Kulturavdelingens innsats i forhold til friluftsliv er knyttet til forvaltning av spillemidler, som er en god finansieringskilde til utbygging av friluftslivsanlegg i fylket. I andre tilfeller vil tilrettelegging av friluftslivstiltak ha sammenheng med kulturminner og formidlingstiltak knyttet til disse, f. eks arbeidet med Kystpilegrimsprosjektet. Dette gjør det naturlig med et nært samarbeid mellom avdelingene.

Med bakgrunn i dette, vil vi samordne handlingsprogrammet i kulturplanen med relevante strategier for friluftslivsanlegg og friluftslivstiltak i ny regionalplan for friluftsliv og naturforvaltning.

Strategier:

- Ha en rådgivende og koordinerende rolle for informasjonsarbeid på idrettsfeltet for kommuner, idrettslag, frivilligheten m.fl.
- Legge til rette for at befolkningen i Rogaland kan drive med egenorganisert fysisk aktivitet og aktivitet i regi av den frivillige, medlemsbaserte idretten
- Sikre et variert spekter av idretts- og friluftslivsanlegg med høy kvalitet for befolkningen i Rogaland
- Bidra til at det arrangeres større internasjonale idrettsarrangementer i Rogaland
- Samarbeide med Rogaland idrettskrets som overordnet organisasjonsledd for idretten i Rogaland
- Delta i talentutvikling innenfor hele idrettsfeltet

6. Frivilligheten i Rogaland

Hovedmål:

Regionale frivillige lag og organisasjoner skal gis gode og forutsigbare rammevilkår. Det frivillige kulturlivet skal være tilgjengelig for alle, preges av mangfold og kunne arbeid fritt og selvstendig.

Innledning

Frivilligheten er en del av den kulturelle grunnmuren, ikke minst fordi den kulturelle frivilligheten i mange tilfeller er en forutsetning for at kulturlivet kan fungere. Frivillige organisasjoner representerer også viktige fritidsaktiviteter for barn og unge. Rogaland har et stort mangfold av frivillige organisasjoner, og frivilligheten er viktig innen alle de ulike feltene som Regional kulturplan dekker. De største frivillige organisasjonene er Rogaland idrettskrets og Rogaland musikkråd. Andre større kategorier av frivillige organisasjoner i Rogaland er avholdsorganisasjoner, by- og bygdelag, humanitære organisasjoner, idretts- og friluftslivsorganisasjoner, kulturvernorganisasjoner, musikk-, kunst- og kulturorganisasjoner, religiøse organisasjoner og speiderorganisasjoner.

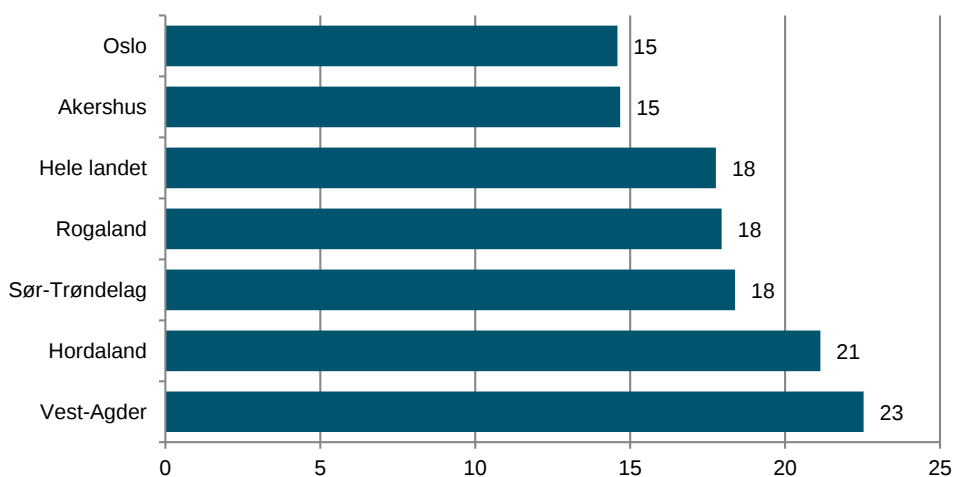
Flere frivillige organisasjoner opplever en nedgang i antall medlemmer og opplever vansker med å rekruttere tillitsvalgte. Aktivitetene i organisasjonene blir også i økende grad utført av fast ansatte. Interessen for å delta i frivillige organisasjoner som arbeider i forhold til overordnede samfunnssyn og interesser er synkende, mens det er økt tilslutning til organisasjoner med fokus på aktiviteter som er rettet mot den enkeltes interesser. Frivilligheten kan også sies å skifte form, gjennom at den større grad eksisterer utenfor det organiserte apparatet.

Frivilligheten er opptatt av sin egenaktivitet. Frivilligheten kan sies å leve av lyst og dø av tvang. De frivillige er gjerne genuint opptatt av sitt eget og opptatt av anerkjennelse, og har ofte spesialkompetanse innen de feltene de er engasjert i. Frivillighet utgår ofte fra et engasjement og interesse for et felt/tema og et ønske om å dele dette. For andre vil det sosiale aspektet være det viktigste gjennom opplevelsen av tilhørighet.

Status

Kor

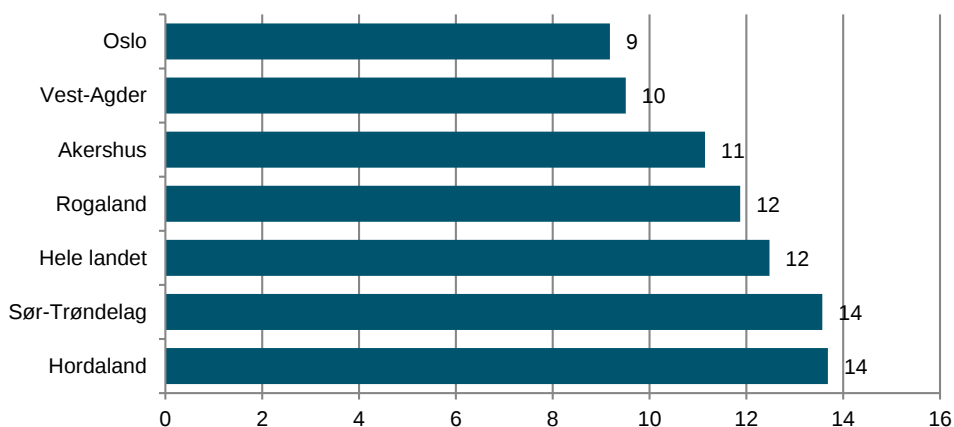
I følge Norsk kulturindeks er det 8117 kormedlemmer i Rogaland. Dette utgjør 18 medlemmer pr. 1000 innbyggere, noe som er 1 % over landsgjennom-snittet. 12 av 26 kommuner i Rogaland har en kordeltagelse over landsgjennomsnittet.

Medlemmer i kor 2012 pr. 1000 innbyggere (Kilde: Telemarksforskning)

Korps

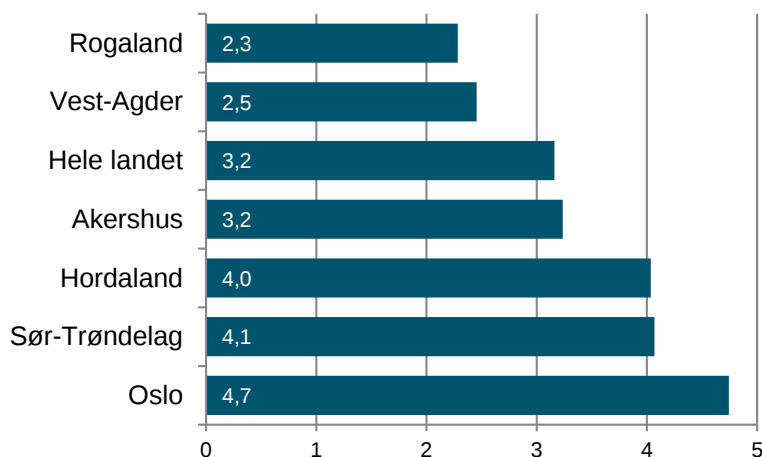
Flere kommuner i Rogaland har et høyt antall korpsmedlemmer, og halvparten av kommunene har et medlemstall pr. innbygger som ligger over landsgjennomsnittet. Siden 2010 har det i Rogaland vært en nedgang i korpsdeltagelsen på 9,5 %. Dette er noe høyere enn den generelle nedgangen på landsbasis (6,5 %).

Medlemmer i korps 2012 pr. 1000 innbyggere (Kilde: Telemarksforskning)

Frifond

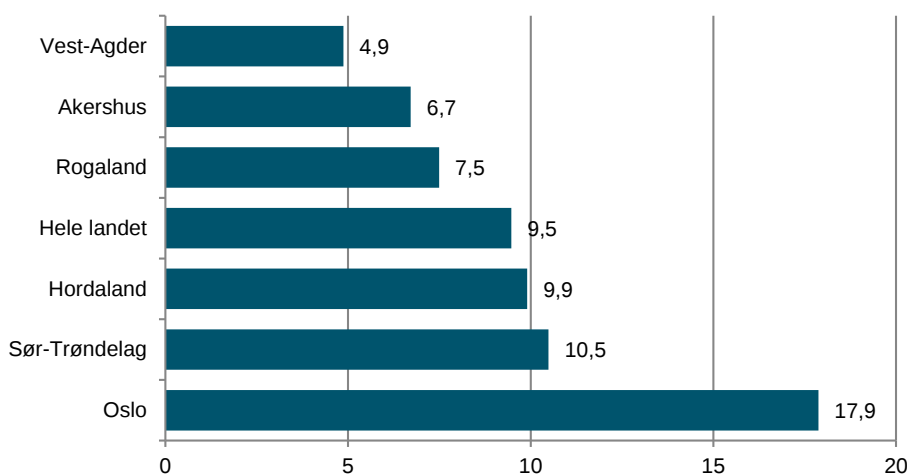
Frifond er en statlig tilskuddsordning med formål å bedre de økonomiske rammebetingelsene for demokratisk og frivillig aktivitet i lokalsamfunn. Rogaland ligger 28 % under landsgjennomsnittet når det gjelder tildelinger fra Frifond i 2012, og lavest i forhold til sammenlignbare fylker.

Frifond-tildelinger 2012 i kr. pr. innbygger (Kilde: Telemarksforskning)

Mva.-refusjon

Mva.-refusjon er utledet av brutto driftsutgifter eller faktiske mva.-utgifter for frivillige lag og organisasjoner, og bidrar således også til å gi et bilde av den frivillige aktiviteten innen kulturfeltet i kommunene. I følge Norsk kulturindeks for Rogaland ligger fylket 21 % under landsgjennomsnittet når det gjelder mva.-refusjon. Kvitsøy og Haugesund er de kommunene der det frivillige mottar mest mva.-refusjon pr. innbygger, etterfulgt av Hjelmeland og Suldal.

Mva.-refusjon til frivillige lag innen kunst og kultur 2012 i kr. pr. innbygger (Kilde: Telemarksforskning)

Utfordringer

Gjennom medvirkningsmøtene kom det fram at en ser en mindre vilje til forpliktelse blant frivillige. Stadig flere foretrekker å delta som frivillig i forbindelse med tidsbegrensede arrangement, f.eks. festivaler. Motivasjonen for å delta i slike sammenhenger er imidlertid så stor at flere arrangører må begrense antall frivillige, eller tidsbruken til den enkelte.

Denne typen arrangement kan imidlertid kreve høy faglig/teknisk kompetanse som det er vanskelig å dekke gjennom frivillig innsats. Dermed får en et tydeligere skille mellom frivillige og profesjonelle/betalte deltakere. Unge er sterkt representert som frivillige i slike sammenhenger.

Innenfor det tradisjonelle organisasjonslivet har en i flere tiår hatt vanskelig for å rekruttere nye frivillige deltakere. Dette gjelder f.eks. historielag, musikklivet og ulike typer av venneforeninger for f.eks. museene. Frivillige innenfor disse felt har ofte en særlig kompetanse eller interesse for feltet og blir dermed også viktige faglige ressurspersoner. Selv om det er gode eksempler på institusjoner som klarer å rekruttere nye frivillige, er det en tydelig utfordring å utvikle nye strategier for å ta vare på de mange frivillige og ikke minst rekruttere nye.

Flere frivillige organisasjoner har pekt på at motivasjonen svekes av byråkratiske krav knyttet til søknader og rapportering. Det er vanskelig å komme bort fra ordninger som forutsetter økonomisk/administrativ ryddighet i disponeringen av større økonomiske tilskudd. Dette er en utfordring som Rogaland fylkeskommune i samarbeid med de frivillige organisasjonene og kommunene ønsker å se nærmere på. For øvrig åpner dagens retningslinjer for frivillige organisasjoner for at flere organisasjoner kan gå sammen under en rådsstruktur som f.eks. musikkrådet og idrettskretsen. Dette vil kunne forenkle både søknadsprosess og rapportering, samtidig som det styrker organisasjonens selvstendighet.

Fylkeskommunen har også behov for å se på den interne organisering av arbeidet i forhold til de frivillige organisasjoner. Flere har et virkefelt som faller inn under ulike fagområder og tilskuddsordningene blir derfor også håndtert av flere avdelinger. Revisjonen av retningslinjene for tilskudd til lag og organisasjoner har vist at flere av

organisasjonene faller utenfor det kulturelle feltet. En revisjon må bl.a. avklare den interne arbeidsdeling og foreta grenseoppganger for de ulike tilskuddsordninger.

Strategier:

Rogaland fylkeskommune vil:

- Være en pådriver for å samle og styrke frivillige organisasjoner lokalt og regionalt.
- Arbeide overfor nasjonale myndigheter for at det økonomiske grunnlaget for frivillig kulturaktivitet ikke svekkes.
- Utvikle administrative rutiner som ivaretar forsvarlig økonomisk forvaltning innenfor enklere og mer forutsigbare rammer.
- Gi større handlingsrom for større, mer langsiktige prosjekter, eller organisasjoner.
- Bidra i forhold til utfordringer innen frivilligheten når det gjelder kvalitet og pris på lagerlokaler og øvingslokaler.

7.0 Kulturdeltakelse og mangfold – prioriterte målgrupper

Innledning

De overordnede målene i Regional kulturplan for Rogaland understreker at «Alle i Rogaland skal ha tilgang til et mangfold av kulturopplevelser av høy kvalitet og ha mulighet for kulturutøvelse med utgangspunkt i egne forutsetninger».

Dette brede perspektivet på målgrupper har vært styrende for fylkeskommunens fordeling av ressurser. Samtidig er det formulert som en statlig føring at barn og unge skal prioriteres særskilt. I medvirkningsprosessen som har blitt gjennomført, har det vært et viktig tema å få synspunkter på om noen målgrupper fremdeles skal prioriteres framfor andre.

Tilbakemeldingene som har blitt gitt stadfester at ungdom fortsatt bør ha prioritet i kultursektoren. Samtidig har det fra flere blitt understreket at den økende gruppen av eldre og personer med utenlandsk bakgrunn, også bør ha en høyere prioritet i en regional kultursatsing. Begge disse gruppene har også blitt framhevet i Regionalplan for et inkluderende samfunn som ble vedtatt i Fylkestinget 08.06.10.

Publikumsgrunnlaget

Kulturundersøkelsen for Nord-Jæren kan i en viss grad gi et bilde av kulturbruken i fylket. Rogaland fylkeskommune ønsker imidlertid at det gjennomføres kulturbruksundersøkelser som dekker hele fylket, ikke minst for å se på mulige forskjeller mellom by og land i forhold til kulturbruk. De sentrale funnene i kulturundersøkelsen er følgende:

- Blant de «bredeste» interessene finner en friluftsliv, film, pop/rock og idrett.
- Blant de «smaleste» interessene finner en ballett, opera, jazz, billedkunst og klassisk musikk
- Kulturinteressen er stabil over tid. Det antydes en nedadgående trend for interessen for billedkunst, og andelen litteraturinteresserte er noe lavere enn tidligere år.
- Høyt antall interesser finner en blant pensjonister og personer over 60 år, blant personer med høy utdanning og inntekt, samt blant kvinner. Lavest antall interesse finner en blant de yngste, lavest utdannede og med lav inntekt.

- Kvinner er overrepresentert i forhold til musikal, teater, litteratur, ballett og opera, og menn er overrepresenterte blant idrettsinteresserte
- Høyt utdannede er overrepresentert blant de «smale» interessene, lavt utdannede er generelt sett underrepresenterte blant alle interessene, eldre er overrepresentert blant de «smale» interessene og unge er overrepresentert blant de «brede» interessene.
- Aktivitetsmønsteret er stabilt over tid. Aktivitetsomfanget på Nord-Jæren ligger litt over nivået for landets øvrige befolkning. Konsert- og idrettsarrangementer går frem, mens bibliotek og dans/diskotek går tilbake.

Barn og unge har vært prioritert som målgruppe i Rogaland fylkeskommune sin kulturpolitikk. Denne prioritering vil bli beholdt, ikke minst fordi fylkeskommunen anser det som viktig å utdanne og motivere nye generasjoner til å delta i og nyte godt av kulturelle opplevelser. Ut over dette er den viktigste utfordring for fylket, kommunene og kulturaktørene, å gjøre sine kulturtilbud tilgjengelige for flest mulig både i forhold til form, innhold, geografi og økonomi.

Publikumsbesøk for de største kulturinstitusjonene i Rogaland

Institusjon	2008	2010	2012
Stavanger symfoniorkester	68.900	65.000	68.500
Musikkselskapet Nordvegen	10.000	7.000	8.000
Rogaland Teater	144.253	112.994	125.550
Haugesund Teater	29.170	29.086	17.085
Museum Stavanger	122.100	130.000	174.100
Haugalandmuseene	33.500	38.800	36.700
Ryfylkemuseet	11.900	21.500	19.100
Jærmuseet	114.500	144.800	174.500
Dalane folkemuseum	24.000	17.800	18.700
Norsk Oljemuseum	94.600	92.700	102.800

Årlig besøk på folkebibliotekene

Bibliotek	Besøk 2008	Besøk 2010	Besøk 2012	Besøk 2014
Sølvberget, Stavanger	762 000	907 000	841 500	1 337 000
Sandnes	242 000	231 000	217 500	289 000
Karmøy	210 000	184 000	Ikke levert	Ikke klart
Haugesund	139 000	134 500	126 000	128 000
Sola	125 000	131 600	129 600	111 000
Klepp	69 000	61 200	70 800	66 000
Time	40 000	100 600	124 300	97 000
Hå	161 000	163 200	188 200	171 000
Resten av kommunene	399 600	312 600	384 100	400 000
Rogaland totalt	2 147 600	2 225 600	2 082 100 (+Karmøy)	2 599 000 (+ Karmøy)

Kulturdeltakelse og demografiske/sosiale endringer

Rogaland er et utpreget internasjonalt fylke med et mangfold av nasjonaliteter. Økende arbeidsinnvandring, særlig fra Øst-Europa, bidrar til å øke det språklige mangfoldet. Den kulturelle ressurs som disse og andre innvandrergupper representerer, har i begrenset grad blitt kartlagt og brukt på et regionalt nivå. Fylkeskommunen forvaltet frem til 2014 midler fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet som skal stimulere til integrering av innvandrergupper. Det ble tildelt midler både til drift av innvandrersorganisasjoner og til integreringstiltak i regi av innvandrersorganisasjoner og andre frivillige organisasjoner. Disse midlene blir fra 2015 tildelt de 20 kommunene i landet med størst innvandrerbefolkning, for Rogaland gjelder dette Stavanger og Sandnes.

Demografiske data viser at andelen personer over 67 år har økt betydelig de siste årene. Vi blir gjennomgående eldre og en større andel har både interesse og overskudd til å delta i kulturelle opplevelser og aktiviteter. Fra Eldrerådet har dette vært tydelig poengtert og en har også kommet med ønsker om at eldre som målgruppe bør prioriteres høyere av Rogaland fylkeskommune. I den sammenheng har det også betydning at tilskuddsordningen «Den kulturelle spaserstokken» nå har blitt overført fra Kulturdepartementet til fylkene. Departementet har samtidig antydnet at en ønsker en organisering etter samme modell som Den kulturelle skolesekken

En vet fra undersøkelser og rapporter at kulturdeltakelse er ulikt sosialt fordelt. Folks inntekter og utdanning har stor betydning for kulturbruk. Unntaket er idretten hvor det

ikke er noen vesentlig sammenheng mellom utdanningsnivå og besøk på idrettsarrangement. Også når det gjelder deltakelse i frivillig kulturelt arbeid er det en større andel personer med høy utdannelse som deltar. I forhold til inntekt er de sosiale ulikhetene økende når det gjelder deltakelse og medlemskap i frivillige organisasjoner.⁸

Stadig flere lever i stor grad sine liv på nettet. Sosiale medier, film og musikk blir også i stadig større grad knyttet opp mot nettet. Den kroppslige tilstedeværelsen blir av mindre betydning, spesielt blant unge. Det vil være en kvalitetsforskjell å oppleve noe på en skjerm og opplevelsen gjennom den fysiske tilstedeværelsen. Samtidig gir økt nettbruk muligheter for økt demokratisering av tilgangen til kulturopplevelser, ved at de mulige sosiokulturelle stengslene ikke er til stede. Spørsmålet er imidlertid hvordan en kan nå potensielle kulturbrukere i informasjonsflyten. Muligheten for å legge til rette for mer kulturkompetente nettbrukere er tilstede gjennom Den kulturelle skolesekken. Å stille krav om nettpublisering av kulturtiltak som får støtte, kan være ett skritt på veien.

Kulturdeltakelse og fysisk tilgjengelighet

Fylket har fremdeles utfordringer når det gjelder fysisk tilgjengelighet til kulturtilbud. Fylkesdelplan for universell utforming og Regionalplan for et inkluderende samfunn er sentrale fylkeskommunale planverktøy for å bidra til å bygge ned hindringer for samfunnsdeltakelse. Innen ulike tilskuddsordninger og i forhold til driftsstøtte til kulturinstitusjoner ligger det føringer fra fylkeskommunen når det gjelder tilrettelegging for universell utforming og ledsagerbevis for funksjonshemmede

Kulturdeltakelse: prioriterte målgrupper

For Rogaland fylkeskommune er det å legge til rette for framtidige kulturbrukere gjennom satsing på barn og unge det viktigste virkemiddelet i forhold til kulturdeltakelse. Med ansvaret for Den kulturelle spaserstokken vil også eldre være en prioritert målgruppe.

---

⁸ Meld. St. 10 (2011-2012) - Kultur, inkludering og deltaking, kap. 3.

Strategi

Rogaland fylkeskommune vil:

Styrke kunnskapsgrunnlaget om kultursektoren i Rogaland.

7.1. Prioritert målgruppe: Barn og unge

Hovedmål:

Alle barn og unge skal ha anledning til å ta del i kulturaktiviteter og oppleve kunst og kulturuttrykk med høy kvalitet.

Innledning

Den kulturelle skolesekken (DKS), Ungdommens kulturmønstring (UKM) og kulturskolene er hovedpilarene i den nasjonale kulturpolitikken rettet mot barn og unge, med henholdsvis opplevelse, egenaktivitet og læring som hovedmål.

Kulturskolene er et kommunalt ansvar og vil, ut over eventuelle krysningspunkter mellom ordningene, ikke bli omtalt i denne planen.

Rogaland fylkeskommune deltok i 2008-2009 i prøveordningen med kulturkort for ungdom. Ordningen ble ikke videreført i Rogaland.

Den kulturelle skolesekken

Den kulturelle skolesekken (DKS) er et tilbud som går til elever i grunnskolen og i videregående skoler. Barnehagene i fylket får et avgrenset tilbud om konserter i samarbeid med Rikskonsertene.

Fylkeskommunene har ansvaret for at Den kulturelle skolesekken kommer alle elevene i fylket til gode og for å tilby kunst- og kulturproduksjoner av høy kvalitet. DKS skal bidra til at elever i skolen får «... oppleve, gjere seg kjende med og utvikle forståing for profesjonelle kunst- og kulturuttrykk av alle slag – musikk, scenekunst, visuell kunst, litteratur, film, kulturarv og sjangeroverskridande uttrykk.»⁹

Et viktig formål med DKS er å bidra til å sikre at møter med et mangfold av profesjonelle kulturuttrykk av høy kvalitet kan skje uavhengig av sosial identitet. Slik er DKS et potensielt viktig virkemiddel for å redusere sosiale ulikheter i kulturdeltakelse. DKS kan gi barn kunnskap og erfaringer som stimulerer egen kreativitet og øker evnen til å vurdere ulike kulturelle uttrykk, og bidrar således til å skape et fremtidig kulturpublikum. Videre er DKS viktig som arbeidsmarked for lokale, nasjonale og internasjonale kunstnere og kulturarbeidere.

---

⁹ St. Mld. Nr. 8 (2007-2008) - Kulturell skulesekk for framtida, s. 26

Den kulturelle skolesekken blir i dag i hovedsak finansiert gjennom spillemidlene. Fylkeskommunen får tildelt hele summen av spillemidler til produksjoner og viderefordeling til kommunene, og godkjenner også planer og rapporter fra kommunene. Fylkeskommunen skal også medvirke til å utvikle ordningen i kommuner og skoler, og har ansvaret for å samordne tilbudet i regionen.

Det er laget en egen strategiplan for Den kulturelle skolesekken for perioden 2013-2016, som tar for seg både utfordringer, strategier og tiltak.

Statistikk DKS – deltakere og produksjoner siste tre år

År	2011/2012	2012/2013	2013*
Elever i grunnskole	58923	58923	60050
Antall produksjoner	47	49	46
Antall deltakere**	150894	143346	145248
Elever i videregående skole	17616	17616	16500
Antall produksjoner	17	19	26
Antall deltakere	18 828	20 593	35 183

* F.o.m. 2013 er statistikken endret til å gjelde kalenderår.

** Karmøy og Stavanger er såkalte 100 %-kommuner. Det vil si at de organiserer DKS-produksjonene sine selv, og de er da ikke med i denne statistikken, mens fylket organiserer skolekonserter til alle elevene i fylket.

Ungdommens Kulturmønstring

Ungdommens Kulturmønstring (UKM) er et nettverk av små lokale festivaler hvor ungdom kan delta med alle typer kulturuttrykk. Utvelgelsen av hvem som går videre skjer på bakgrunn av originalitet, kreativitet, publikumskontakt og kvalitet, og skal speile bredden i mønstringen. Hver kommune sender kvalifiserte ungdommer videre til en fylkesmønstring som representanter for sin kommune. Hvert fylke sender i neste omgang ca. 30 deltakere til den nasjonale UKM-festivalen i Trondheim.

I hvert fylke er det en fylkeskontakt som er ansvarlig for nettverket i sitt fylke, og sørger for at lokale arrangører får den informasjon og det materiellet de trenger for å utvikle mønstringer. Fylkeskontaktene spiller en sentral rolle i nettverket som

arrangører, informatører, ledere og koordinatører. Fylkeskontakten er også ansvarlig for å gjennomføre fylkesmønstringen. Fylkesmønstringen blir arrangert hvert år, og har de siste årene blitt arrangert vekselvis i Tysvær kulturhus i samarbeid med Tysvær kommune og på Vågen videregående skole i samarbeid med skolen og fritidsavdelingen i Sandnes kommune.

De siste årene har fylket tatt et sterkere grep for å utvikle fylkesmønstringen, både i kvalitet og omfang. Høy kvalitet og høyt omdømme vil blant annet si at informasjonen er god, teknikk fungerer, tidsplan overholdes, samarbeid fungerer og deltakere blir ivaretatt. Det overordnede målet er at fylkesmønstringen skal gi de deltagende ungdommene en god opplevelse. Mønstringene er utvidet til en hel helg, med forestillinger, kunstutstilling, verksteder og fritidsaktiviteter.

Som et ledd i den økte satsingen har Rogaland fylkeskommune søkt om å få arrangere den nasjonale UKM-festivalen i 2017. Denne søknaden er nå innvilget og arrangementet vil finne sted på Vågen videregående skole og i nært samarbeid med Sandnes kommune. Arrangementet er innarbeidet i økonomiplanen med kr 400.000 i 2016 og 2017. Arbeidet med festivalen vil bli innarbeidet i handlingsprogram for 2016 og 2017.

Deltakelse UKM tre siste år (Kilde: www.ukm.no)

År	Antall personer	Antall innslag	Personer per innslag
2012	949	429	2,21
2013	805	395	2,04
2014	961	491	1,96

Prosentvis fordeling per sjanger (Kilde: www.ukm.no)

År	Musikk	Dans	Teater	Litteratur	Annet scene	Film
2012	61,01 %	17,81 %	2,11 %	0,11 %	1,48 %	5,48 %
2013	50,06 %	12,42 %	0,12 %	0,37 %	3,73 %	7,58 %
2014	45,79 %	15,71 %	0,31 %	1,14 %	1,56 %	4,16 %
År	Konfer.	Nettred.	Arrangør	Utstilling	Diverse	
2012	0,42 %	0 %	0 %	11,38 %	0,11 %	
2013	0,37 %	0,99 %	1,86 %	10,93 %	11,43 %	
2014	0,94 %	1,14 %	2,08 %	16,96 %	8,95 %	

Andre tiltak rettet mot barn og unge

Rogaland fylkeskommune v/fylkesbiblioteket arrangerte frem til 2011 Nordisk barne- og ungdomslitteraturkonferanse. Innenfor våre rammer ble dette arrangementet for stort til å føre videre. Det er derfor verdifullt at Sølvberget bibliotek- og kulturhus nå arbeider for å starte opp denne konferansen igjen.

I arbeidet innenfor filmfeltet er det både fra stat og Rogaland fylkeskommune, lagt inn forventninger om at Filmkraft skal arbeide særskilt med å gi barn og unge visuell kompetanse og motivasjon til å utforske filmfeltet. Dette blir fulgt opp bl.a. med en egen tidsressurs til dette arbeidet.

Innenfor tilskuddsordningen drifts- og tiltaksstøtte til frivillige organisasjoner har retningslinjene nylig blitt justert slik at organisasjoner som tilrettelegger aktiviteter for barn og unge blir særlig prioritert. En tilsvarende prioritering av barn og unge er også lagt inn i retningslinjene for fordelingen av spillemidler til idrettsanlegg.

Utfordringer

Strategiplan for Den kulturelle skolesekken 2013-2016 legger vekt på følgende utfordringer og behov:

- Til å vurdere kvalitet i både produksjoner, logistikk og informasjon, er det behov for bedre tilbakemeldingssystemer fra elever, lærere og utøvere.
- Medvirkning fra barn og unge er et satsingsområde. Barn og unge må få større innflytelse på programvalg, som deltakere og som kritikere.
Utvikling av bedre samarbeid mellom DKS, UKM og kulturskolene er prioritert område.
- Styrke samarbeidet mellom utdannings- og kultursektoren. Det gjelder på alle nivå – den enkelte skole, kommune og på fylkesnivå.

Det har tidvis vært en nedgang i deltakelsen i UKM, men denne tendensen er nå i ferd med å snu. UKM har stor konkurranse fra kommersielle aktører via ulike fjernsynsproduksjoner. Det er derfor viktig å fortsette arbeidet med å videreutvikle UKM.

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

- Følge opp Strategiplan for Den kulturelle skolesekken 2013-2016, med et hovedmål om å ha høy kunstnerisk kvalitet på alle produksjoner.
- Styrke og videreutvikle UKM i Rogaland

7.2. Prioritert målgruppe: Eldre

Hovedmål:

Rogaland fylkeskommune skal bidra med å legge til rette for kulturtilbud for eldre som av ulike årsaker har vanskelig for å nyttiggjøre seg det ordinære tilbudet.

Status

Eldre er generelt aktive brukere av et mangfold av kulturtilbud. Dette kommer bl.a. tydelig fram i brukerundersøkelsen for kommunene på Nord-Jæren. Deres bruk av kultur er dessuten økende (Norsk kulturbarometer 2012). Dermed blir deres tilbud berørt gjennom de fleste av temaene i planen. De er også en viktig ressurs innen kulturlivet, blant annet i frivilligheten. Ansvar for kulturtilbud rettet mot eldre er primært et kommunalt ansvar, men fra 2015 vil midlene til Den kulturelle spaserstokken fra 2014 bli fordelt via fylkeskommunene.

Gjennom Den kulturelle spaserstokken fordeles det midler til tiltak i kommunene rettet mot alle eldre over 70 år.

Utfordringer

Gjennom medvirkningsmøtene har det blitt stilt spørsmål om personer over 70 år skal være en særlig prioritert gruppe i kulturplanen. Prinsipielt er det vanskelig å se at en så stor og sammensatt gruppe trenger en særlig tilrettelegging av tilbud for sin del. Normal tilrettelegging av kulturtilbud fungerer godt for denne gruppen så vel som for andre grupper. Dersom det skal foretas særlig tilrettelegging bør dette foretas for dem som av ulike årsaker har vanskelig for å nyttiggjøre seg av det ordinære kulturtilbudet. Fylkeskommunene har fra 2014 overtatt ansvaret for Den kulturelle spaserstokken. Denne ordningen vil bli innrettet mot eldre som av ulike grunner ikke får benyttet seg av det generelle kulturtilbudet. Utviklingen av dette tilbudet vil skje i nær dialog med kommunene og Eldrerådet.

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

Videreutvikle Den kulturelle spaserstokken i tråd med statlige føringer og i samarbeid med kommunene.

8. Kultur som næring i Rogaland

Hovedmål:

Rogaland fylkeskommune vil bidra til å styrke regionale virkemidler som kan fremme bærekraftige arbeidsplasser innen kulturfeltet.

Status

Innenfor hele kulturfeltet i Rogaland er det aktører og institusjoner som har potensiale for å skape bærekraftige virksomheter. Disse aktørene spanner bredt fra store institusjoner til enkeltpersoner som ønsker å skape et levebrød av egen kunstnerisk eller kulturell kompetanse. De henvender seg til mange og ulike målgrupper, og det kommersielle potensialet vil variere.

Dette kan en også se i sammenheng med satsing på reiseliv hvor ulike typer kulturaktiviteter markedsføres som attraksjoner for reiselivsbransjen. De senere årene har en også sett at idrettsarrangement har fått en større betydning som attraksjoner for reiseliv og ikke minst for å eksponere fylket gjennom TV-sendinger og andre typer reportasjer i ulike medier.

I Rogaland var det registrert 673 bedrifter i kulturnæringene i 2000, mens i 2009 var antallet kommet opp i 1689. Dette utgjør en vekst på 151 prosent i perioden 2000 til 2009, og en gjennomsnittlig årlig vekst på 20 prosent.¹⁰

I denne planen vil fokus ligge på virkemidler for å styrke kulturaktørenes økonomiske vilkår gjennom profesjonalisering. Det potensielle inntektsgrunnlaget som ligger i det store antall bedrifter i regionen må sies å være uforløst. Dette handler ikke minst om positive synergieffekter som kan oppstå i møtet mellom kunstner og næringsaktør.

I denne sammenheng kan det offentlige spille en rolle som tilrettelegger gjennom å bidra til å skape arenaer for å koble disse ulike sektorene. Gjennom deltakelsen i EU-prosjektet Tool Quiz har Rogaland fylkeskommune fått inngående kjennskap til og

---

¹⁰ Jf. Regional planstrategi i Rogaland 2012-2016, Ref.: MENON 2011, Kulturnæringenes betydning for norsk økonomi. Kulturnæringer er i denne sammenheng trykte medier, kunstnerisk virksomhet, film, foto og spill, TV og radio, arkitektur, annonse og reklame, design, musikk, kulturarv.) Det er vanlig å skille mellom kulturnæringer og kulturbaserte næringer (reiseliv etc.).

testet ut Arts & Business-modellen slik den gjennomføres i Wales. Arts & Business Cymru Schemes utgjør en helhetlig tilnærming til kultur og næringsfeltet.

Det viktigste eksisterende virkemiddelet for profesjonalisering av kulturfeltet i fylket er Kulturinkubatoren, som ligger under iPark. Kulturinkubatoren er nærmere omtalt i kapittel 3, Kunstfeltet.

Kultur som næring i denne planen omfatter også Rogalands rike kulturarv, og vern gjennom bruk er et sentralt stikkord for utvikling av kulturbaserte næringer i tilknytning til kulturminner. Også med tanke på vår immaterielle kulturarv ligger det et potensiale for utvikling av kulturnæringer.

Utfordringer

Rogaland mangler en regional overbygning som ivaretar kultur og næring på et overordnet og helhetlig nivå i hele fylket, men har aktører som iPark, som gjennom Kulturinkubatoren representerer et godt utgangspunkt for økt satsing.

Fylkeskommunen ønsker å bidra til å etablere et kultur- og næringsprogram med fokus på samarbeid mellom kultur og næringsfeltet lokalisert til iPark. Metodikk fra Arts & Business-modellen i Wales vil være et viktig utgangspunkt for dette programmet. Det vil være et mål å få til en god tiltakskjede i forhold til aktørenes behov, samt å ha ansatte som arbeider målrettet mot næringslivet for å koble næringsaktører og kulturaktører

I den interne refleksjon i RFK kan det være aktuelt å se på den organisatoriske arbeidsdelingen i fylkeskommunen på dette området. Utvikling av kulturnæringer og kulturbasert næringsutvikling ligger i skjæringspunktet mellom næringsavdeling og kulturavdeling, og det legges opp til en tydeligere ansvarsavklaring mellom de to avdelingene. Målsetninger og ressurser på dette området drøftes tverrsektorielt for å oppnå en sterkere samordning og konsentrasjon av ressurser.

Strategier

Rogaland fylkeskommune vil:

- Styrke dialog og samarbeid mellom kultur- og næringsaktører
- Samarbeide aktivt med Riksantikvaren om midler til verdiskapingsprosjekter.

9. Internasjonalt arbeid

Hovedmål:

Rogaland skal hente internasjonale impulser som kan bidra til å styrke og utvikle vårt kulturliv. Samtidig skal en være åpen for å bidra med vår kompetanse til andre land gjennom et forpliktende samarbeid.

Status

Internasjonal strategi for Rogaland fylkeskommune ble vedtatt av Fylkestinget 07.06.11, og er for tiden under revisjon. I denne sies følgende:

«Til grunn for Rogaland fylkeskommunes internasjonale engasjement ligger at det er en internasjonal dimensjon i all virksomhet som Rogaland fylkeskommune driver og at den internasjonale dimensjonen er blant de viktigste suksesskriteriene for at Rogaland skal være en vekstregion med høy livskvalitet for sine innbyggere. Den internasjonale dimensjonen skal derfor være til stede i all fylkeskommunal virksomhet.»

Videre påpekes det i forhold til kulturfeltet at Rogaland fylkeskommunes internasjonale engasjement skal *«... utvikle og styrke internasjonal kompetanse i befolkningen og samfunnslivet, spesielt gjennom (...)- å være medspiller og tilrettelegger for internasjonalisering av kunst- og kulturlivet og kreative næringer.(...)»*

De ulike EU-programmene skal i følge internasjonal strategi også fortsatt spille en sentral rolle i Rogaland fylkeskommunes internasjonale engasjement.

Strategi

Rogaland fylkeskommune vil:

- Legge til rette for at kulturaktørene i fylket har en mulighet for å hente internasjonale impulser og skape nettverk som igjen kan berike regionens kultur- og samfunnsliv.
- Deltakelse i EU-prosjekt som kan knyttes opp mot strategier og tiltak i Regional kulturplan.
- Bistå i utviklingsprosjekter med vår kompetanse innen kulturvern og tiltak for barn og unge.

10. Regionale kulturarenaer i Rogaland

Hovedmål

- Rogaland fylkeskommune skal bidra til at eksisterende kulturarenaer blir ivaretatt på en slik måte at de fungerer som en god ramme for utøvere og publikum.
- Rogaland fylkeskommune skal bidra til at fylket har minst ett regionalt kulturanlegg av høy kvalitet innenfor alle kulturfelt. Det skal tilstrebes en god geografisk spredning av anleggene.

Rogaland fylkeskommune blir møtt med betydelige forventninger om å være en utviklingsaktør i kultursektoren. Dette er særlig tydelig i forbindelse med planer om å utvide eksisterende anlegg eller bygge nytt. Forventningene om fylkeskommunal støtte er også betydelige i forbindelse med vedlikehold og restaurering av eldre bygninger.

Hovedregelen er at slike søknader om investeringsmidler behandles i forbindelse med egen sak om midler til regionale kultur- og idrettsbygg hvor rammen i 2014 er ca 3 millioner kroner. Søknadsbeløpene og forventningene hos institusjoner, idrettslag og andre, er vesentlig større enn hva som kan dekkes innenfor disse rammene. Utfordringen forsterkes i de tilfeller hvor stat eller kommuner gir betydelige beløp i støtte, delvis under forutsetning av støtte fra fylkeskommunen.

Gjennom St. meld. 49 (2008-2009) Framtidas museum, Forvaltning, forskning, formidling, fornying, erkjenner staten at det er et betydelig behov for investering i nye kulturbygg, spesielt for de regionale og nasjonale museum. Det uttrykkes samme sted også tydelige forventninger om regionale investeringsbidrag.

«For å styrke arbeidet med å få bedre lokaler for museene vil departementet innrette ordningen med tilskudd til nasjonale kulturbygg, slik at museumsprosjekter kan bli vurdert for statlig investeringstilskudd forutsatt at den resterende delen ordnes regionalt og lokalt».

Fylkesrådmannen har under arbeidet med de siste års økonomiplaner belyst de forventninger som det er til investeringer i nye kulturbygg. Et grovt anslag antyder at det er planer for kulturbygg som samlet kan kreve investeringer på mer enn 2 milliarder kroner de nærmeste ti årene.

Prosjekt	Framdrift	Kostnads- overslag	Merknad
Arkivenes Hus - Ullandhaug	2017		Under prosjektering, uklart kostnadsomfang for RFK
Avaldsnesprosjektet – Kongsgårdutstilling?		(5 000 000)	Under prosjektering - uavklart
Bergesenhuset	2017	12 000 000	I tillegg kommer innredning til framtidig bruk
Folkets Hus i Sauda			Under prosjektering
Haugalandmuseene, magasin og nye utstillinger	2017	40 000 000	Samlet kostnad
Jærmuseet, magasin store gjenstander mm	2017	38 000 000	Samlet kostnad
Jøssingfjordsenteret	2020	75 000 000	Samlet kostnad
Krigshistorisk/flyhistorisk museum – Sola	2017	150 000 000	Samlet kostnad
Maritimt vitensenter – MUST			Under prosjektering
Maritimt vitensenter – Tungenes (Vitenvågen)		120 000 000	Samlet kostnad
Nedstrand, Tollbua	2020	20 000 000	Samlet kostnad
Nye Rogaland Teater	2025		Utredning pågår
Restaurering og nye utstillinger Musegt. 16 – MUST		100 000 000	Under prosjektering

Nytt fellesmagasin/ konserveringsverksted	2017	60 000 000	Samarbeid RFK, NOM og AMS
Nytt grafisk museum – MUST		100 000 000	Under prosjektering
Ryfylkemuseet, Viga, Løland mm	2017	13 000 000	
Stavanger kunstmuseum – restaurering MUST		20 000 000	Under prosjektering
Tou-scene			Under prosjektering
Vitenfabrikken, byggetrinn 2	2017	50 000 000	Godkjent støttebeløp fra RFK 6,5 millioner
Otto-huset, kultursenter og park	2016		Under prosjektering

Framdriften for de enkelte prosjekt er ulik, men initiativtakerne har stor tiltro til at de vil bli realisert og de forventer støtte fra RFK til både prosjektering og gjennomføring. For flere av prosjektene er det allerede mottatt søknader om støtte til forprosjekter, arkitektkonkurranser, utredning osv.

Søknader av denne typen reiser flere prinsipielle spørsmål. Det første er om utredningsarbeider skal defineres som en del av institusjonenes ordinære virksomhet som de derfor bør sette av midler til innenfor ordinært budsjett. En slik vurdering vil kunne begrunnes med at RFK sine samlede tilskudd skal forvaltes av institusjonene til de formål som de selv velger å prioritere. Dette er en vurdering som er på linje med den Kulturdepartementet legger til grunn. Institusjonene må selv sørge for å utvikle prosjektene fram til en helhetlig søknad som en kan ta stilling til. Eventuelle tilskudd kan dermed øremerkes til realiseringen av selve kulturbygget.

Tilskudd til utredninger/forprosjekter kan imidlertid defineres som et viktig bidrag til å kvalitetssikre arbeidet med nye prosjekter. Gode utredninger kan også bidra til å sikre den nødvendige kapitalen for å realisere f.eks. nye kulturbygg eller restaurering av eldre bygg. Dette kan være en begrunnelse for å gi støtte til utredningsarbeid, forprosjekter. Tankekorset blir imidlertid om en dermed bruker ressurser på luftslott som ikke blir realisert, istedenfor å øremerke de begrensede midlene til gjennomførbare prosjekter.

Investering i nybygg vil normalt utløse en utvidelse av virksomheten, driften til den enkelte institusjon. For de offentlige bidragsyterne blir det dermed også en viktig avklaring å få en beskrivelse av forventet aktivitetsøkning og mulige kostnader knyttet til dette. Dermed gis en grunnlag til en mer helhetlig vurdering av søknader om støtte til nye kulturbygginvesteringer.

Regionmuseene har i flere sammenhenger påpekt at det er betydelige behov for restaurering av både verneverdige historiske bygg og nyere bygg som bl.a. brukes til utstillingsformål. I en kartlegging fra februar 2015 kommer det fram at museene har en samlet bygningsmasse på 318 bygninger med et samlet areal på 64.500 kvm. Regionmuseene mener selv at kostnadene til nødvendig restaurering og rehabilitering beløper seg til kr 133 millioner.

De historiske, verneverdige byggene omfattes av de nasjonale målsetningene om at disse skal være restaurert/sikret før 2020 slik at det bare vil være behov for normalt vedlikehold. Mange av byggene er unike og viktige som kulturminner som dokumenterer byggeskikk og levemåter i vårt fylke flere hundre år tilbake i tid.

Rogaland fylkeskommune har et offentlig medansvar for å delta i å sikre en forsvarlig restaurering og sikring av disse byggene. Det foreslås derfor at dette spørsmålet tas opp med vertskommunene for museene og kulturdepartementet. Ambisjonen bør være å avklare dette innen oktober 2015 slik at eventuelle øremerkede tilskudd kan innarbeides i budsjett for 2016.

Økonomi

Slik fylkesrådmannen vurderer det har fylkeskommunen uklare mål og strategier i forhold til om regionale kultur- og idrettsanlegg skal støttes økonomisk, og eventuelt hvilke anlegg som skal støttes. Fylkesrådmannen vurderer det som prinsipielt viktig at fylkeskommunen har en helhetlig og strategisk praksis innen det kulturpolitiske virkefeltet. I det ligger det at søknader om fylkeskommunal støtte til regionale kultur- og idrettsanlegg bør vurderes på et kulturfaglig grunnlag. Slik praksis er i dag, søkes det om fylkeskommunal støtte til lokale og regionale kultur- og idretts- og friluftslivsanlegg gjennom 5 kanaler:

- regionalt utviklingsprogram
- driftsbudsjettet
- tilskuddsordningen «investeringsmidler til regionale kultur- og idrettsanlegg»

- spillemidler til kulturbygg og idrettsanlegg
- selvstendige politiske saker, f.eks. Stavanger konserthus

Fylkesrådmannen er opptatt av å skape en enhetlig praksis på området. Det formale likhetsprinsipp sier at «like tilfeller skal behandles likt» og at relevante forskjeller kan begrunne ulik behandling. De søknader som kommer til fylkeskommunen er alle ulike i innhold og i størrelse, men de tilhører alle enten kategorien «kulturanlegg» eller «idrettsanlegg». Med det utgangspunkt bør fylkeskommunen sikre en enhetlig praksis i håndtering av denne typen søknader før de legges frem for politisk behandling. Tilskuddsordningen «investeringsmidler til regionale kultur- og idrettsanlegg» er opprettet med tanke å skape en slik praksis. Problemet er bare at den økonomiske rammen på 3 mill. kroner ikke er i samsvar med de økonomiske forventningene hos søkerne. At noen søknader behandles i budsjettssammenheng, noen gjennom regionalt utviklingsprogram og noen gjennom andre tilskuddsordninger, er etter fylkesrådmannens vurdering ikke i samsvar med det formale likhetsprinsipp.

Fylkesrådmannen mener at det er behov for en grundig samlet vurdering før en tar stilling til en eventuelt ny modell for investeringstilskudd til regionale kulturbygg og idrettsbygg. I arbeidet med en slik vurdering må en også ha en dialog med stat og kommuner for å avklare muligheter for større samordning av ressurser. I den sammenheng må det også avklares hvordan de statlige spillemidler kan disponeres til kulturbygg. Fylkesrådmannen har i saksforelegget for kulturplanen lagt ved en skisse for hvilke prioriteringer som foreslås vurdert.

Fylkesrådmannen legger fram forslag til ny modell for fylkesutvalget i oktober 2015. Fram til ny modell blir vedtatt skjer fordeling av midler ut fra nåværende ordning med en ramme i 2015 på kr 3.000.000. I tråd med økonomiplanen økes denne til kr 5.000.000 i 2016.

REFERANSER

Nasjonale føringer

Forfatter	Tittel	År
Arnestad, Georg	Offentlege utgifter på Vestlandet under Kulturløftet 2005-2012	2013
Folkebibliotekloven	Lov om folkebibliotek	1985
Helse- og omsorgsdepartementet	Folkehelsemeldingen: God helse – felles ansvar. St.melding nr. 34 (2012-2013)	2013
Helse- og omsorgsdepartementet	Frivillighet for alle. St.melding nr. 39 (2006-2007)	2007
Helse- og omsorgsdepartementet	Nasjonal helse og omsorgsplan: 2011-2015. St.melding nr. 16 (2010-2011)	2011
Helsedepartementet	Resept for et sunnere Norge, St.melding nr 16 (2002-2003)	2003
Kulturdepartementet	Kulturpolitikk fram mot 2014 - St.melding nr. 48 (2002-2003)	2003
Kulturdepartementet	Idrettslivet i endring – St.melding nr. 14 (1999-2000)	2000
Kulturdepartementet	Den norske idrettsmodellen – St. meld. Nr. 26 (2011-2012)	2012
Kulturdepartementet	Kulturell skulesekk for framtida – St.meld. nr. 8 (2007-2008)	2008
Miljøverndepartementet	Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv – St.meld. nr. 24 (2008-09)	2009
Kultur- og kyrkjedepartementet	Bibliotek – St.meld. nr. 23 (2008-2009)	2009
Kultur- og kyrkjedepartementet	Framtidas museum – St.meld. nr. 49 (2008-2009)	2009
Miljøverndepartementet	Leve med kulturminner – St.meld. nr. 16 (2004-2005)	2005
Miljøverndepartementet	Framtid med fotfeste – Kulturminnepolitikken – Meld. St. 35 (2012-2013)	2013
Miljøverndepartementet	Fortid former framtid – Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk (NOU 2002:1)	2002
Kulturdepartementet	Kultur og næring – St.meld. nr. 22 (2004-2005)	2005
	Frivillighet for alle – St.meld. nr. 39 (2006-2007)	
Kulturdepartementet	Kultur, inkludering og deltaking – St. meld. nr. 10 (2011-2012)	2011
	Kulturutredningen 2014 (NOU 2013:4)	2013

	Nasjonal verneplan for fartøyvern 2010-2017	
Kulturdepartementet	Tverrdepartemental handlingsplan for kulturnæringene – «Fra gründer til kulturbedrift»	2013
Kulturdepartementet	Føresegner om tilskot til anlegg for idrett og fysisk aktivitet.	2013
Kulturdepartementet	Kjelder til kunnskap og oppleving. Om arkiv, bibliotek og museum i ei IKT-tid og om bygningsmessige rammevilkår på kulturområdet. St.melding nr. 22 (1999-2000)	1999
Kulturdepartementet	Kulturell skulesekk for framtida. St.melding nr. 8 (2007-2008)	2007
Kulturdepartementet	Den norske idrettsmodellen. St.melding nr. 26 (2011-2012)	2012
Kulturdepartementet	Visuell kunst. St.melding nr. 23 (2011-2012)	2012
Kulturdepartementet	Kunstens autonomi og kunstens økonomi	2015
Kulturloven	Lov om offentlege styresmakters ansvar for kulturverksemd	2007
Kulturminneloven	Lov om kulturminne	1978
Miljøverndepartementet	Nasjonal strategi for et aktivt friluftsliv 2014-2020	2013
Plan og bygningsloven	Lov om planlegging og byggesaksbehandling	2008
Riksrevisjonen	Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddsforvaltningen i Norsk kulturråd	2013
Telemarksforskning	Kunsternes aktivitet, arbeids- og inntektsforhold	2008
Folkehelseloven	Lov om folkehelsearbeid	2011

I tillegg kommer årlige tildelings- og forventningsbrev fra staten innen det kulturpolitiske feltet.

Regionale føringer/kilder

Forfatter	Tittel	År
Rogaland fylkeskommune	Regional planstrategi i Rogaland 2013-2016	2013
Rogaland fylkeskommune	Fylkesplan for Rogaland 2006-2009	2005
Rogaland fylkeskommune	Regionalplan for museum	2011
Rogaland fylkeskommune	Fylkesdelplan for Universell utforming 2014-2017	2014
Rogaland fylkeskommune	Regionalplan for et inkluderende samfunn	2010

Rogaland fylkeskommune	Strategiplan for Den Kulturelle Skolesekken 2013-2016	2013
Rogaland fylkeskommune	Fylkesdelplan for friluftsliv, idrett, naturvern og kulturvern (FINK)	2004
Rogaland fylkeskommune	Regionalplan for folkehelse	2012
Rogaland fylkeskommune	Regional bibliotekplan	2013
Kleppe, Bård Telemarksforskning	Norsk kulturindeks – Rogaland 2013	2014
Interkommunalt kulturellt råd for Nord-Jæren	Kulturundersøkelsen for Nord-Jæren	2012
Rogaland fylkeskommune	Fylkesplan for kulturminner, del 1 og 2	1989
Rogaland fylkeskommune	Handlingsplan for skjøtsel og tilrettelegging av kulturminner	1997
Rogaland fylkeskommune	Fylkesplan for kulturbruken. Standard for skilting av kulturminner i Rogaland	1996

Arbeidet er dessuten basert på relevante politiske vedtak i Regional- og kulturutvalget, Fylkesutvalget og Fylkestinget de siste fire årene.

**Vilje
gir vekst**

ROGALAND
FYLKESKOMMUNE

Postboks 130, 4001 Stavanger | Besøksadr. Arkitekt Eckhoffs gate 1, 4010 Stavanger | rogfk.no